

СОВЕТ СВЯЖСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ЗЕЛЕНОДОЛЬСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЗЕЛЕНОДОЛЬСК
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
СВЯЖСК АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

Тел/факс: (84371) 3-89-00 E-mail: Svg.Zel@tatar.ru

КАРАР

«13» ноябре 2017 елның

№ 104

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Свияжское авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү һәм раслау турында

Зеленодольск муниципаль районы Свияжский авыл жирлеге Башлыгы В. В. Четверкин мәгълүматын тыңлап һәм фикер алышып Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Свияжск авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү һәм раслау турында, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Свияжск авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә ачык тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе турындагы нигезләмәгә ярашлы рәвештә, Свияжск авыл жирлеге Советы **карап итте:**

1. «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Свияжское авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставын расларга.
2. Үз көчен югалткан дип тану:
 - «Свияжское авыл жирлеге «муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында» 2005 елның 27 июнендәге 77 номерлы карар;
 - «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы «Свияжское авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында» 2006 елның 27 ноябрэндәге 22 номерлы карар;
 - «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы «Свияжское авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында» 2007 елның 8 августындагы 44 номерлы карар;
 - «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы «Свияжское авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында» 2009 елның 17 июлендәге 131 номерлы карар;

- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы «Свияжское авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында» 2010 елның 2 сентябрдәгә 189 номерлы карар;
- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы «Свияжское авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында» 2012 елның 17 маендагы 51 номерлы карар;
- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы «Свияжское авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында» 2013 елның 15 июлендәгә 110 номерлы карар;
- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы «Свияжское авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында» 2014 елның 22 мартындагы 100 номерлы карар;
- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы «Свияжское авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында» 2015 елның 20 мартындагы 151 номерлы карар;

3. Әлеге карарны дәүләт теркәвеннән соң Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында урнаштырырга (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренен Интернет челтәрендәгә порталында (<http://zelenodolsk.tatarstan.ru>), шулай ук Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Свияжский авыл жирлегенен мәгълүмати стендларында урнаштыру юлы белән: Свияжск авылы, Успенская урамы, 11 йорт (поселение администрациясе бинасы), Свияжск авылы, Успенская урамы, 2 йорт каршында (кибет каршында).

4. Әлеге карар «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 статьясының 8 өлеше нигезендә үз көченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Свияжский авыл жирлеген Башлыгы В. В. Четверкинга йөкләргә.

**Свияжский авыл жирлеген башлыгы,
Совет рәисе**

В.В. Четверкин

Татарстан Республикасы Зеленодольск
районы Свияжск авыл жирлеге Советы
караы белэн кабул ителде
№ 104, 2017 елның 13 ноябре
Свияжск авыл жирлеге башлыгы
Зеленодольск муниципаль районы
_____ В.В. Четверкин

Ару
муниципаль берәмлек
Свияжск авыл жирлеге
Зеленодольск муниципаль районы
Татарстан Республикасы Президенты

авылы Свияжск
2017 ел

І бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 Статья. Авыл жирлеге һәм аның статусы

1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Свияжск авыл жирлеге муниципаль берәмлегенә авыл жирлеге статусы бирелгән.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Свияжск авыл жирлеге» (алга таба текст буенча – жирлек).

3. Татарстан Республикасы Зеленодольск районы Свияжск авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы составына керә.

2 Статья. Жирлекнең территорияль төзелеше

1. Жирлек территориясе составына торак пунктлар керә: Свияжск авылы.

2. Жирлекнең административ үзәге- Свияжск авылы.

3. Жирлек чикләре «Зеленодольск муниципаль районы һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 24-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

4. Жирлек территориясе составына милек формасына һәм максатчан билгеләнешенә карамастан жирләр керә.

5. Жирлек чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору, жирлектә яшәүчеләр фикерен исәпкә алып, законнарда билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы законы белән гамәлгә ашырыла.

3 Статья. Авыл халкы һәм халкы

1. Жирлектә яшәүчеләр-Россия Федерациясе гражданны, (алга таба гражданны) жирлек территориясендә даими яки күбесенчә яшәүчеләр.

4 Статья. Гражданнының жирлектә жирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы, аны гамәлгә ашыру тәртибе һәм гарантиясе

1. Гражданны жирле үзидарәне референдумда, муниципаль сайлауларда һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка формалары аша, шулай ук әлеге устав белән каралган сайланулы һәм башка жирле үзидарә органнары аша гамәлгә ашыралар. Гражданнының жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу тәртибе әлеге Устав һәм аның нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

2. Жирлек территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче чит ил гражданныр жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенен халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

3. Гражданныр жирле үзидарәне женес, раса, милләт, тел, чыгышына, мөлкәти һәм вазифаи хәленә, дингә мөнәсәбәтенә, ышануларына, ижтимагый берләшмәләргә каравына бәйсез рәвештә дә, үз вәкилләре аша да алып бару хокукына ия.

4. Гражданныр жирлекнең жирле үзидарә органнарына сайларга һәм сайланьрга хокуклы.

5. Гражданныр женес, раса, милләт, тел, чыгышы, мөлкәти һәм вазифаи хәленә, дингә мөнәсәбәтенә, ышануларына, ижтимагый берләшмәләргә каравына бәйсез рәвештә муниципаль хезмәткә тигез карый ала.

6. Һәркем турыдан-туры жирле үзидарә органнарына һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затларына мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

7. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышу, шулай ук гражданнырның, законда башкача каралмаган очракта, жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында тулы һәм дәрәс мәгълүмат алу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

8. Жирлекнең жирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары һәм башка ысуллар аша халыкка жирлекне һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хужалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр чөлтәрен үстерү, социаль ташламалар, жәмәгать тәртибен саклауның торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында мәгълүмат бирәләр.

9. Гражданныр, законнарга каршы килсәләр, гражданнырның хокукларын, ирекләрен бозсалар, жирлекнең норматив хокукый актлары, жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының гамәлләре (гамәл кылмавы) судка шикаять бирергә хокуклы.

5 Статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасы

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасына жирлек Советы, жирлек башлыгы, жирлекнең башкарма комитеты, жирлекнең Ревизия комиссиясе, башка жирле үзидарә органнары керә.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән башкарыла.

6 Статья. Жирлек карамагындагы предметлар.

1. Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) жирлек бюджетты проектын төзү һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, жирлек бюджетты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) жирлекнең жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәткә ия булу, файдалану һәм эш итү;

4) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү;

5) жирлектә яшәүчеләрне элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

6) ялны оештыру һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

7) Жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакуләм спорт үсеше өчен шартлар тудыру, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын уздыруны оештыру;

8) жирлекнең архив фондларын формалаштыру;

9) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, шул исәптән алар урнашкан биналарны (торак йортларны да кертеп), тиешле Биналарның һәм корылмаларның фасадларын һәм коймаларын карап тоту таләпләрен, аларны төзекләндерү буенча эшләр исемлеген һәм аларны башкару вакыт аралыгын билгеләү; биналарның (биналарның) һәм корылмаларның төзекләндерүдә катнашу тәртибен билгеләү якындагы территорияләр; жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру (урамнарны яктырту, территорияне яшелләндерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту);

10) урам-юл челтәре элементларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, исемнәр бирү (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), жирлек чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәренә үзгәртү, мәгълүматны урнаштыру дәүләт адреслы реестры;

11) авыл хужалыгы производствосын үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

12) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыру;

14) каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю) һәм ташу эшчәнлеген оештыруда катнашу;

15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын тоту;

16) жирлек чикләрендә халыкны су белән тәмин итүне, ташландык суларны агызуны, халыкны ягулык белән тәмин итүне Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру;

17) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә;

18) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклауга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптацияләнүенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чараларны тормышка ашыру өчен шартлар тудыру;

19) жирлектә яшәүчеләрнең күпләп ял итүе өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буйларына ирекле үтәп керүен тәмин итүне оештыру.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә, жирлек бюджетыннан Зеленодольск муниципаль районы бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбенә жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренә бер өлешен гамәлгә ашыруга тапшыру турында Зеленодольск муниципаль районы жирле үзидарә органнары белән килешүләр төзәргә хокуклы.

3. Жирлекнең жирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләре бирү федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

Жирлекнең жирле үзидарә органнары тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашыру өчен матди ресурслар һәм финанс чаралары бүлөп бирелгән чикләрдә җавап тоталар.

Бирелгән вәкаләтләренә тормышка ашыру дәүләткә контроль астында. Жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны контрольдә тоту шартлары һәм тәртибе федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнә.

Жирлек советы үз вәкаләтләре чикләрендә жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагындагы Матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалану очракларын һәм тәртибен билгеләргә хокуклы.

7 Статья. Жирле үзидарә органнарының жирлекнең жирле эһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә хокуклары

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары хокуклы:

1) жирлек музейларын булдыру;

2) жирлектә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнашу;

4) жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләренң хокукларын гамәлгә ашыруга бәйлә эшчәнлек алып бару өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясә халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны тормышка ашыруга ярдәм итү;

6) жирлек территориясендәге муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне мобилизацион эзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

7) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

8) муниципаль Янгын сагы булдыру;

9) кеше хокукларын тәмин итүне ижтимагый контрольдә тотучы һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга ярдәм күрсәтүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

10) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү;

11) федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтүләренң сыйфатына бәйсез бәя бирүне оештыру өчен шартлар тудыру;

12) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарын наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданнырга торак урыннары бирү;

13) жирлек территориясендә яшәүче караучысыз хайваннарыны тоту һәм тоту буенча чаралар үткәрү;

14) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

15) сәламәтлек, адаптив физик культура һәм адаптив спорт мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культура һәм спортны үстерүгә ярдәм итү.

2. Жирле үзидарә органнары әлегә статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләренә хәл итәргә, башка дәүләт вәкаләтләрен (6.10.2003 ел, № 131-ФЗ әлегә Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган) гамәлгә ашыруда катнашырга, әгәр федераль законнарда каралса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләренң, дәүләт хакимияте органнарының жирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм гамәлдән чыгарылмаган башка мәсьәләләренә хәл итәргә хокуклы аларның компетенциясеннән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән, жирле бюджетлар керемнәре исәбенә, Россия Федерациясә бюджет системасы бюджетларынан бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм өстәмә нормативлар буенча салым керемнәре керемнәреннән тыш.

8 Статья. Муниципаль контроль

1. Жирле үзидарэ органнары федераль законнарда каралган мәсьәләләр буенча муниципаль контроль оештырырга һәм гамәлгә ашырырга хокуклы.

2. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга, юридик затларны, шәхси эшмәкәрләрне тикшерүне оештыруга һәм үткәргүгә бәйле мөнәсәбәтләргә «дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшмәкәрләрнең хокукларын яклау турында» 2008 елның 26 декабрдәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

9 Статья. Жирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

1. Жирле үзидарэ органнарының үзара хезмәттәшлеген оештыру, муниципаль берәмлекләрнең гомуми мәнфәгатьләрен белдерү һәм яклау максатларында жирлек Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләр советы эшендә катнаша, шулай ук муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләре эшендә катнашырга хокуклы.

2. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен финанс чараларын, матди һәм башка ресурсларны берләштерү максатларында жирлекнең жирле үзидарэ органнары башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарэ органнары белән берлектә муниципальара берләшмәләр төзелә, Хужалык жәмгыятьләре һәм башка муниципальара оешмалар оештырыла, федераль законнар һәм жирлек Советының норматив хокукый актлары нигезендә килешүләр һәм килешүләр төзелә ала. Күрсәтелгән муниципальара берләшмәләргә жирлекнең жирле үзидарэ органнары вәкаләтләре бирелә алмый.

3. Жирле үзидарэ органнары муниципальара массакүләм мәгълүмат чараларына нигез сала ала.

10 Статья. Жирлекнең жирле үзидарэ органнарының дәүләт хакимияте органнары белән мөнәсәбәтләре

Жирлекнең жирле үзидарэ органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре аркылы башкарыла:

1) жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын тормышка ашыруда жирле үзидарэ органнарының катнашуы;

2) жирлекнең жирле үзидарэ органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында килешүләр (килешүләр) төзү;

3) даими яки вакытлыча Координация, консультатив, киңәшмә һәм башка эш органнары булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында жирлек Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгелэнгән хезмәттәшлекнең башка формалары.

II бүлек. ХАЛЫК ТАРАФЫННАН ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ҺӘМ ЖИРЛЕК ХАЛКЫНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ТОРМЫШКА АШЫРУДА КАТНАШУЫ

11 Статья. Халык тарафыннан жирле үзидарәне турыдан туры гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу формалары

Халык турыдан туры жирле үзидарә алып бара һәм жирле үзидарәне түбәндәге формаларда тормышка ашыруда катнаша:

- 1) жирле референдум;
- 2) муниципаль сайлаулар;
- 3) жирлек Советы депутатын, сайланулы вазыйфай затны чакыртып алу буенча тавыш бирү;
- 4) жирлек чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;
- 5) гражданнарның хокук чыгару инициативасы;
- 6) территориаль ижтимагый үзидарә;
- 7) жәмәгать тыңлаулары;
- 8) гражданнар жыелышы;
- 9) гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы);
- 10) гражданнарны сораштыру;
- 11) жирле әһәмияткә иң мөһим мәсьәләләр турында халык фикер алышуы;
- 12) гражданнарның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатьләре;
- 13) Ижтимагый (консультатив) советлар төзү;
- 14) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формалар;
- 15) гражданнар жыены.

12 Статья. Жирле референдум

1. Жирле референдум федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә турыдан-туры жирле әһәмияткә ия мәсьәләләрне халык тарафыннан хәл итү максатларында үткәрелә.

2. Жирле референдум жирлекнең бөтен территориясендә үткәрелә.

3. Жирле референдумда жирле референдумда катнашырга хокуклы жирлектә яшәүчеләр катнашырга хокуклы. Гражданнар яшерен тавыш биргәндә гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә жирле референдумда катнашалар.

4. Жирле референдум үткәрү турындагы карар жирлек Советы тарафыннан инициатива буенча кабул ителә:

- 1) жирле референдумда катнашырга хокуклы гражданныр;
 - 2) уставлары сайлауларда һәм (яки) референдумнарда катнашуны күздә тоткан һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән башка ижтимагый берләшмә;
 - 3) жирлек Советы һәм жирлек башлыгы бергәләп күрсәткән.
5. Әлеге статьяның 4 өлешенә 2 пунктта күрсәтелгән гражданныр, сайлау берләшмәләре, башка ижтимагый берләшмәләр инициативалары буенча жирле референдумны билгеләү шарты булып әлеге инициативаны хуплап имзалар жыю тора, аларның саны район территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының биш процентын тәшкит итәргә тиеш, әмма 25 имза була алмый.
6. Референдум үткәру инициативасы жирлек Советы карары, жирлек башлыгы карары белән рәсмиләштерелә. Әлеге инициативаны тәкъдим итү тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.
7. Жирлек Советы жирле референдумны жирле референдум үткәру инициативасын тәкъдим итү турындагы документларны жирлек Советына кергәннән соң 30 көн эчендә билгели.
8. Тавыш бирү нәтижәләре һәм жирле референдумда кабул ителгән карар рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.
9. Жирле референдумда кабул ителгән карар жирлек территориясендә мәжбүри үтәлгә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органныр, аларның вазыйфаи затлары яки жирлекнең жирле үзидарә органныр тарафыннан раслануга мохтаж түгел.
10. Жирлекнең жирле үзидарә органныр жирле референдумда кабул ителгән карарның, алар арасында вәкаләтләре бүләшү нигезендә, әлеге устав белән билгеләнгән карарның үтәләшен тәэмин итә.
11. Жирле референдум үткәру турындагы карар, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карар федераль законнар нигезендә суд тәртибендә шикаять бирелгә мөмкин.
12. Гражданнырның жирле референдумда катнашу хокуклары гарантияләре, шулай ук жирле референдумны әзерләү һәм уздыру тәртибе «Россия Федерациясе гражданнырының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 12.06.2002 ел, № 67-ФЗ Федераль законы һәм «жирле референдум турында» 24.03.2004 ел, № 23-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы белән жайга салына.

13 Статья. Муниципаль сайлаулар

1. Муниципаль сайлаулар яшерен тавыш биргәндә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә депутатлар, Жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзаларын, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларын сайлау максатларында үткәрелә.
2. Муниципаль сайлаулар муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан устав белән каралган срокларда билгеләнә.

Федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау Кодексында билгелэнгән очракларда муниципаль сайлаулар жирлекнең сайлау комиссиясе яки суд тарафыннан билгеләнә.

3. Жирлек Советы депутаты булып Россия Федерациясе гражданы, шулай ук федераль законнарда каралган очракларда сайланырга мөмкин закон нигезендә, тавыш бирү көненә 18 яшькә житкән һәм сайлау хокукына ия чит ил гражданы.

4. Депутатлар сайлау турындагы карар жирлек Советы тарафыннан 90 көннән дә иртәрәк һәм тавыш бирү көненә кадәр 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә. Элеге карар кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

Федераль законда билгелэнгән очракларда жирлек Советы депутатларын сайлау жирлекнең сайлау комиссиясе яки суд тарафыннан билгеләнә.

5. Эгәр жирлек Советы элеге статьяның 4 пунктында, шулай ук жирле үзидарәнең вәкиллекле органы булмаган очракта сайлаулар тиешле сайлау комиссиясе тарафыннан тавыш бирү көненә кадәр 70 көннән дә соңга калмыйча билгеләнә.

6. Жирлек Советы депутатларын сайлауларны эзерләү һәм үткөрү закон һәм элеге Устав нигезендә төзелә торган сайлау комиссияләре тарафыннан башкарыла.

7. Жирлек советын сайлаулар «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм 2007 елның 7 маендагы 21-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән билгелэнгән тәртиптә бер мандатлы сайлау округлары буенча уздырыла.

8. Бер мандатлы сайлау округы буенча теркәлгән, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын алган кандидат сайланганнары дип таныла.

9. Теркәлгән тавышларның тигез саны булса, алдан теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

10. Бер мандатлы сайлау округында тавыш бирүне үткәргәндә бер кандидатура буенча кандидат сайланган дип санала, ул тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның 50 проценттан да ким булмаган тавышын алган.

11. Жирлек Советы депутатларын сайлау нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

14 Статья. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, федераль закон, «жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм элеге устав белән билгелэнгән

нигезләр һәм тәртиптә сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

2. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу нигезләре булып депутатның суд тәртибендә расланган конкрет хокукка каршы карарлар яисә гамәлләре (гамәл кылмавы) тора, ул сайлаучыларның аңа ышанычын шик астына куя һәм жирлек башлыгының депутат, жирлек башлыгы статусына туры килми торган гамәлләр кылуда, Россия Федерациясе Конституциясен, Татарстан Республикасы Конституциясен, законнарын һәм башка норматив хокукый актларны шик астына ала федерация һәм Татарстан Республикасы, әлеге Устав һәм башка муниципаль хокукый актлар.

3. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициативасы белән үткәрелә.

4. Үткәрү инициативасын тәкъдим итү өчен жирлек Советы депутатын чакыртып алу һәм гражданнарның имзаларын жыю буенча тавыш бирү муниципаль сайлауларда катнашырга хокуклы 10 кешедән ким булмаган инициатив төркем оештырыла.

5. Инициатив төркем жирлекнең сайлау комиссиясенә инициатив төркемне теркәү үтенече белән мөрәжәгать итә. Инициатив төркемнең үтенечнамәсендә депутатның хокукка каршы конкрет карар яисә гамәл кылмавына (гамәл кылмавына) күрсәтмә булырга тиеш, аны чакыртып алу өчен нигез булып торучы депутатның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган көне һәм урыны, сериясе, номеры һәм граждан паспортын алмаштыручы документ, аның исемен яки кодын, шулай ук яшәү урыны адресын күрсәтергә тиеш инициатив төркемнең һәр әгъзасы һәм аның исеменнән жирлек территориясендә эшләргә вәкаләтле затлар. Инициатив төркемнең гаризасы күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзаланырга тиеш. Үтенечкә хокукка каршы күрсәтелгән карар яисә депутатның гамәлдә булмавы расланган суд карары кушылырга тиеш.

6. Инициатив төркемне теркәү, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне үткәрү инициативасын хуплап имзалар жыю, жыелган имзаларны тикшерү Законда жирле референдум үткәрү өчен билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

7. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, жирле референдум үткәрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

8. Жирлек сайлау комиссиясенә инициатив төркемнең үтенечнамәсен караганда, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләгәндә, жирлек Советының тиешле депутаты аны кире алу өчен нигез итеп куела торган шартлар буенча аңлатмалар бирергә, кирәкле документларны тапшырырга хокуклы. Әлеге депутат сайлау комиссиясе, жирлек Советы утырышлары үткәрелгәнче өч көннән дә соңга калмыйча, аларны үткәрү вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр ителергә тиеш.

9. Жирлек Советы депутаты, тавыш биргәндә, аны чакыртып алу өчен нигез итеп куелган шартлар буенча сайлаучыларга аңлатма бирү максатыннан, инициатив төркем белән бертигез нигездә агитация алып бару хокукына ия.

10. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның кимендә яртысы тавыш бирсә, кире алынды дип санала.

11. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

12. Жирлекнең сайлау комиссиясе чакыртып алу буенча тавыш бирүгә рәсми төстә йомгак ясаганнан соң 5 көн эчендә инициатив төркем, жирлек Советы һәм тиешле депутатны чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижеләре турында язмача хәбәр итә.

15 Статья. Жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның ризалыгын шушы чикләрен үзгәртүгә, жирлекне үзгәртүгә алу максатыннан үткәрелә.

2. Жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлекнең бөтен территориясендә яисә аның территориясенә бер өлешендә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очрактарда уздырыла.

3. Жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «жирле референдум турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып, Федераль закон һәм 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

4. Жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда жирлек халкының яртысыннан артыгы яки жирлекнең сайлау хокукы булган өлешә катнашса, башкарылган дип санала. Халыкның жирлек чикләрен үзгәртүгә ризалыгы, жирлекне үзгәртеп кору алынган дип санала, әгәр күрсәтелгән үзгәреш өчен тавыш бирүдә катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш биргән булса.

5. Жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтижеләре һәм кабул ителгән карарлар рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

16 Статья. Гражданнар жыены

1. «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы

Федераль законда каралган очраklarда гражданнар жыены торак пунктта жирлек чиклэрен үзгэртү мәсьэләсе буенча үткэрелергә мөмкин, аның составына күрсәтелгән торак пункт керә, әлеге торак пункт территориясен башка жирлек территориясенә кертүгә китерә;

2. Әлеге статьяда каралган гражданнар жыены хокукы анда катнашу хокукы булган халыкның яртысыннан артыгы торак пункты. Гражданнар жыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы аның өчен тавыш бирсә, гражданнар Жыенының карары кабул ителгән дип санала.

17 Статья. Гражданнарның хокукый инициативасы

1. Гражданнар әлеге Устав һәм жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокук чыгару инициативасына хокукы.

2. Сайлау хокукы булган жирлектә яшәүчеләрнең кимендә 3 проценты актив сайлау хокукына ия булган бер төркем гражданнар хокуклар ижат итү инициативасы белән чыгыш ясый ала.

Гражданнарның инициатив төркеменең минималь саны жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

3. Хокукый актлар чыгару инициативасын гамәлгә ашыру максатында жирлек халкы хокукы:

- яшәү урыны (эш) буенча гражданнар жыелышларын һәм хокук чыгару инициативасы буенча фикер алышу һәм тәкъдим итү буенча башка коллектив чаралар оештырырга һәм үткэрергә;

- хокук чыгару инициативасын тәкъдим итүгә кул кую буенча инициатив төркемнәр төзөргә;

- жирлектә яшәүчеләрнең имзаларын жыю һәм хокук чыгару инициативасын законнарга каршы килмәгән юллар белән тәкъдим итүгә ярдәм итү өчен агитация алып бару.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары гражданнарга хокук чыгару инициативасын тормышка ашыруда ярдәм итэргә тиеш.

5. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты жирлек Советы тарафыннан аның ачык утырышында, жирлек башлыгы яки жирлек башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан әлеге устав белән билгеләнгән компетенцияләре нигезендә өч ай эчендә мәжбүри каралырга тиеш.

6. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты караганда, гражданнарның инициатив төркеме вәкилләренә үз позицияләрен күрсәтү мөмкинлеге тәмин ителергә тиеш.

7. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты карау процедурасы жирлек Советы Регламенты, жирлек башлыгының, жирлек Башкарма комитетының норматив хокукый акты белән тиешенчә билгеләнә.

8. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтижәләре буенча кабул ителгән мотивациялэнгән карар рәсми рәвештә аның инициативалы гражданнар төркеменә кергән игътибарга житкерелергә тиеш.

18 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә

1. Жирлектә территориаль ижтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданнар жыелышлары һәм конференцияләре, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә органнары булдыру аша башкарыла.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә гражданнар яшәвенә түбәндәге территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла: күпфатирлы торак йортның подъезды; күпфатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; жирлек булмаган авыл торак пункты; гражданнар яшәүнең башка территорияләре.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре жирлек Советы тарафыннан әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча билгеләнә.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган Территория башка шундый территория составына керә алмый.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә аның Уставы нигезендә юридик зат була ала һәм коммерцияле булмаган оешманың оештыру-хокукый рәвешендә дәүләт төркөвенә алынырга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставында билгеләнә:

1) ул башкарыла торган территория;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен формалаштыру, туктату тәртибе, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре вакыты;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәтне сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәт һәм финанс чараларыннан файдалану һәм файдалану тәртибе;

6) территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегә мәсьәләләре буенча гражданнарның жыелышлары, конференцияләре аның Уставы нигезендә жыела.

8. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы, әгәр анда уналты яше тулган территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән бере катнашса, хокуклы дип санала.

Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда гражданнар жыелышларында сайланган делегатларның өчтән ике өлеше катнашса,

уналты яше тулган территориядә яшәүчеләрнең өчтән икесеннән дә ким булмаган өлешен тәшкил итә.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданныр жыелышы, конференцияләрненә махсус вәкаләтләрненә керә:

- 1) территориаль ижтимагый үзидарә органныр структурасын билгеләү;
- 2) Территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;
- 3) территориаль ижтимагый үзидарә органнырын сайлау;
- 4) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә төп юнәлешләрнен билгеләү;
- 5) территориаль ижтимагый үзидарә керемнәрә һәм чыгымнаны сметасын һәм аның үтәләшә турындагы хисапны раслау;
- 6) территориаль ижтимагый үзидарә органныр эшчәнлегә турындагы хисапланы карау һәм раслау.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә органныр:

- 1) Тиешлә территориядә яшәүчә халык мәнфәгәтләрнен яклый;
- 2) гражданныр жыелышларында һәм конференцияләрненә кабул ителгән карарларның үтәләшә тәәмин итәләр;
- 3) территориянә төзекләндәрү буенча хужалык эшчәнлеген, тиешлә территориядә яшәүчә гражданнырның социаль-көнкүреш ихтыяжларын канәгәтләндәрүгә юнәлдәрелгән башка хужалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданныр акчасы хисабына да, жирлек бюджеты акчаларын кулланып жирлек башкарма комитеты белән килешү нигезендә дә башкара алалар;
- 4) жирлек Советына, жирлек башлыгына һәм жирлек башкарма комитетына бу органныр һәм жирлә үзидарәнәң вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешлә, күрсәтелгән актлары кабул итү компетенциясенә кертелгән муниципаль хокукый актлар проектлары кертәргә хокуклы.

11. Территориаль ижтимагый үзидарәнә оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибә, жирлә бюджеттан кирәклә акчаларны бүлөп бирү шартлары һәм тәртибә әлегә Устав һәм жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

19 Статъя. Территориаль ижтимагый үзидарәнә оештыру тәртибә

1. Территориаль ижтимагый үзидарәнә гамәлгә кую максатларында жирлекнәң жирлә үзидарә органныр, халык инициативасы буенча гражданнырның инициатив төркемә оештырыла, ул территориаль ижтимагый үзидарә Уставы проектын эшләрүнә һәм әлегә территориаль ижтимагый үзидарәнә гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориядә яшәүчә гражданныр жыелышын оештыруны гамәлгә ашыра.

2. Гражданныр жыелышы Тиешлә территориядә территориаль ижтимагый үзидарә булдыру турында Карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү белән бәйлә

мәсьәләләр буенча жирлек Советында гражданнар жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле вәкилле (вәкилләрен) билгели.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә уставы теркәлгәннән бирле гамәлгә куелган дип санала.

20 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен жирлек башлыгына гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкилле (вәкаләтле вәкилләре) тапшырыла:

1) гражданнар жыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гариза;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә төзү турында Карар кабул ителгән гражданнар жыелышы беркетмәсе, анда гражданның паспортын алмаштыручы паспорт яки документның фамилиясен, исемен, этисенәң исемен, туган көнен, сериясен, номерын һәм датасын, һәр вәкаләтле вәкиллең яшәү урыны адресын күрсәтелгән иде;

3) территориаль ижтимагый үзидарә Уставының ике нөсхәсе.

2. Башка документларны тапшыру таләбе, әлеге статьяның 1 пунктында билгеләнгән документлардан тыш, рөхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкиллең документлар алуда исемлекне һәм аларны алу датасын күрсәтеп расписка бирелә.

3. Жирлек башлыгы, территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында документлар кергән көннән алып, уставны теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турында жирлек Советының карар проектын алдан карауны һәм әзерләүне оештыра.

4. Гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм жирлек Советы утырышында киңәш бирү хокукы белән катнашырга хокуклы.

5. Жирлек советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү яки әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән документларны жирлек башлыгы алган көннән алып 30 көн эчендә теркәүдән баш тарту турында Карар кабул итә. Законны теркәүдән баш тарту мотивацияләнергә тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигезләр булырга мөмкин:

1) Россия Федерациясе Конституциясенәң, федераль законнарның, Татарстан Республикасы Конституциясенәң һәм Татарстан Республикасы законнарының, жирлек Уставының, башка муниципаль хокукый актларның территориаль ижтимагый үзидарә уставы нормаларына каршы килүе;

2) әлеге Уставның 16 статьясындагы 4 пункты таләпләрен үтәмәү.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә булдыруның максатка ярашлы булмавы сәбәпләре буенча территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту рөхсәт ителми.

8. Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча мотивацияләнгән карар өч көн дәвамында рәсми рәвештә гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләр) игътибарына житкерелергә тиеш.

9. Жирлек Советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында Карар кабул иткән очракта, уставның бер нөсхәсе, аны теркәү турындагы тамга белән, гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхә жирлек Советында саклана.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы тарафыннан теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр теркәлгән көннән үз көченә керә.

21 Статья. Ижтимагый тыңлаулар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен жирлек Советы, жирлек башлыгы тарафыннан халык алдында тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Халык тыңлаулары халык, жирлек советы яки жирлек башлыгы инициативасы белән үткәрелә.

Халык яки жирлек Советы инициативасы белән үткәрелә торган гавами тыңлаулар жирлек Советы тарафыннан, ә жирлек башлыгы инициативасы буенча жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Халык тыңлауларына чыгарга кирәк:

1) жирлек уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, әлеге Уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе (уставы) яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгән очраклардан тыш;

2) жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) жирлекнең социаль-иқътисадый үсеше стратегиясе проекты;

4) Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне межанлау проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, шулай ук жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү мәсьәләләре, капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелеш, реконструкцияләүнең иң чик параметрларынан читләшү мәсьәләләре, ТР Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгында дәүләт хезмәткәрләрен аттестацияләү буенча комиссия утырышы булды;

5) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору өчен тавыш бирү юлы белән йә гражданнар жыеннарында күрсәтелгән муниципаль берәмлек халкының ризалыгын алу таләп ителә торган очраклардан тыш, жирлекне үзгәртеп кору турында мәсьәләләр.

4. Гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар, әгәр гамәлдәгә законнарда башка срок каралмаган булса, тиешле орган яки жирлекнең вазыйфаи заты тарафыннан муниципаль норматив хокукый акт проектын карау көненә 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Халык тыңлауларына чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукый акт проектын, әгәр гамәлдәгә законнарда башка срок каралмаган булса, халык алдында тыңлаулар үткәргә 7 көннән дә соңга калмыйча, бастырып чыгарылырга (игълан ителергә) тиеш.

6. Гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар басылып чыккан көннән алып, жирлек халкы жирлек башлыгына халык тыңлауларына чыгарыла торган язма тәкъдимнәр һәм кисәтүләр, шул исәптән муниципаль норматив хокукый акт проектына төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жиберергә хокуклы. Жирлек башлыгы тәкъдимнәрне һәм кисәтүләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр гавами тыңлауларда катнашучылар игътибарына житкерелә.

7. Гавами тыңлаулар муниципаль норматив хокукый акт проектын карау көненә 7 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә. Гавами тыңлаулар белгечләр, экспертлар, кызыксынган затлар чакыруы белән үткәрелә.

8. Гавами тыңлаулар уздыру йомгаклары буенча жирле үзидарә органнары һәм жирлекнең вазыйфаи затлары тарафыннан муниципаль норматив хокукый акт проектын кабул итү компетенциясенә кертелгән тәкъдимнәр мәжбүри каралырга тиеш.

9. Жәмәгать тыңлаулары нәтижәләре, кабул ителгән карарларның дәлиләнүен дә кертеп, гамәлдәгә законнарда каралмаган башка срок та ачыкланганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга тиеш (игълан ителгән).

10. Гавами тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе жирлек советы раслаган норматив хокукый акт белән билгеләнә.

22 Статъя. Гражданнар жыелышы

1. Жирле әһәмияттәгә мәсьәләләр буенча фикер алышу, жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары эшчәнлегә турында халыкка мәгълүмат житкерү, территориаль ижтимагый үзидарәне жирлекнең бер өлешендә гамәлгә ашыру өчен гражданнар жыелышлары үткәрелергә мөмкин. Гражданнар жыелышлары микрорайоннар, торақ массивлар, кварталлар, урамнар, торақ йортлар буенча чакырыла.

2. Гражданнар жыелышы халык, жирлек Советы, жирлек башлыклары инициативасы белән, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Жирлек Советы инициативасы белән яки жирлек башлыгы тарафыннан үткәрелә торган гражданнар жыелышы тиешенчә жирлек советы яки жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар жыелышы жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә органнарының язма тәкъдиме буенча, тиешле территориядә яшәүчеләрнең 10 проценттан да ким булмаган гражданнар төркеме, шул территорияләрдә урнашкан предприятие, учреждение, оешма житәкчеләре тарафыннан билгеләнә.

Гражданнар жыелышын уздыру турындагы тәкъдимдә аның каравына, жыелышны уздыру вакытына һәм урынына чыгарыла торган сораулар исемлеге булырга тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә жыелышны уздыру инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәжәгать итсә – бу гражданнар, аларның һәрберсенең фамилиясен, исемен, әтисенең исемен, туган көнен, яшәү урынын күрсәтеп мөрәжәгать итәләр.

Жирлек советы үзенең якындагы утырышында гражданнар жыелышын үткәрү турындагы тәкъдимне карый.

Жирлек советы гражданнар жыелышын үткәрүдән баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар жыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар жыелышын уздыру вакыты һәм урыны һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр жыелышны үткәргән көнгә кадәр жиде көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәләр, моның өчен массакуләм мәгълүмат чараларын, почта хәбәрләрен, фатирларда йөрөп чыгу, игъланнар һәм башка мөмкин булган чараларны кулланалар.

Гражданнар жыелышын әзерләү һәм уздыруны жирлек башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Жыелышлар эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия 18 яшькә житкән гражданнар катнашырга хокуклы. Жыелышта катнашырга хокуклы гражданнарның гомуми саны Муниципаль сайлаулар уздырганда кулланыла торган Россия Федерациясе чикләрендә тору урыны һәм яшәү урыны буенча Россия Федерациясе гражданнарын теркәү исәбе белешмәләре нигезендә билгеләнә.

Жыелышта жыелышта катнашырга хокуклы гражданнарның кимендә өчтән бере катнашса, гражданнар жыелышы хокуклы дип санала.

Жыелыш карарлары жыелышта катнашучы гражданнарның күпчелек тавышлары белән кабул ителә.

8. Гражданнар жыелышы жирле үзидарә органнарына һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затларына мөрәжәгатьләр кабул итәргә, шулай ук жирле үзидарә органнары һәм жирлекнең жирле үзидарә органнары белән

үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар жыелышы аның компетенциясенә территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар жыелышы тарафыннан кабул ителгән мөрәжәгатьләр жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш.

11. Гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе, шулай ук гражданнар жыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм жирлек Советының норматив хокукый акты, территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

12. Гражданнар жыелышы нәтижәләре рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

23 Статья. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм жирлекнең барлык халкы вәкилләренәң фикерләрен ачыклау кирәк булган очракта үткәрелә. Жирлекнең тиешле территориаль өлешләрендә яшәүчеләр арасынан гражданнар (делегатлар жыелышы) конференциясе гражданнар жыелышын чакыру авыр булган очракларда, шул исәптән тиешле территориядә яшәүче һәм гражданнар жыелышында катнашырга хокуклы халык саны 100 кешедән артып киткән очракта үткәрелә.

2. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышы вәкаләтләрен башкара.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) халык, жирлек Советы, жирлек башлыклары инициативасы белән үткәрелә. Жирлек Советы инициативасы буенча яки жирлек башлыгы тарафыннан үткәрелә торган гражданнар (делегатлар жыелышы) конференциясе тиешенчә жирлек советы яки жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы), әгәр анда сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) карарлары конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

5. Гражданнарны (делегатлар жыелышларын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе жирлек советының әлеге Уставы һәм норматив хокукый акты белән билгеләнә.

6. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар (делегатлар жыелышы) конференциясе

территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган очракларда һәм билгеләнгән тәртиптә билгеләнә һәм үткәрелә.

7. Гражданнар конференциясе нәтижәләре (делегатлар жыелышы) рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

24 Статья. Гражданнарны сораштыру

1. Гражданнар арасында сораштыру жирлекнең бөтен территориясендә яисә өлешендә халыкның фикерен ачыклау һәм аны исәпкә алу өчен жирле үзидарә органнары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары тарафыннан карарлар кабул ителгәндә үткәрелә.

Сораштыру нәтижәләре рекомендация.

2. Сораштыруда сайлау хокукына ия булган жирлектә яшәүчеләр катнашырга хокуклы.

3. Гражданнар арасында сораштыру инициатива буенча үткәрелә:

1) жирлек советы яки жирлек башлыгы-жирле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - республика һәм төбәкара әһәмияттәге объектлар өчен жирлек жирләренәң максатчан билгеләнешен үзгәртү турында Карар кабул иткәндә гражданнар фикерен исәпкә алу өчен.

4. Гражданнар арасында сораштыру үткәрү һәм билгеләү тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнарны сораштыруны билгеләү турындагы карар жирлек Советы тарафыннан кабул ителә. Жирлек Советының гражданнар арасында сораштыру үткәрү турындагы карарында билгеләнә:

1) сораштыру үткәрү вакыты һәм вакыты;

2) Сораштыру үткәргәндә тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) сорау (сорулар) формулировкасы;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру таблицасының формасы;

5) сораштыруда катнашучы авыл жирлегендә яшәүчеләрнең минималь саны.

6. Авыл жирлегендә яшәүчеләр гражданнар арасында сораштыру үткәрелгәнче 10 көннән дә ким булмаска тиеш.

7. Гражданнар арасында сораштыруны эзерләү һәм үткәрү белән бәйле чараларны финанслау тормышка ашырыла:

1) жирлек бюджеты акчалары хисабына-жирлекнең жирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына - Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә.

8. Сораштыру нәтижәләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә бастырылырга тиеш. Сораштыру нәтижәләре белән жирлектә яшәүче һәр кеше таныша ала. Сораштыру нәтижәләре жирлекнең жирле үзидарә

органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул ителгәндә мәжбүри исәпкә алынырга тиеш.

25 Статья. Жирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр турында халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукий актлар проектларын һәм жирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар жирлек Советы тарафыннан үз инициативасы буенча яисә тиешле территориядә яшәүче гражданныр таләбе буенча, жирлек Советы тарафыннан билгеләнә торган тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукий акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча башка материаллар, аларны халык фикер алышуына чыгару турында Карар кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча, массакүләм мәгълүмат чараларында бастырыла, жирлек халкына жиберелә, халык белән танышу өчен уңайлы урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белән халыкка игълан ителә.

3. Халык фикер алышуына мәсьәләне күтәрү белән бер үк вакытта жирлек Советы тәкъдимнәрне һәм кисәтүләрне карау буенча эшне оештыру вакытын һәм тәртибен билгели, әлеге максат өчен махсус комиссия төзиләр.

4. Жирлек советы үзе чыгара торган муниципаль хокукий актлар проектлары һәм жирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышуны тәмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр жирлек советына жиберелә.

6. Муниципаль хокукий актлар проектлары һәм жирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр жирлек Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышу нәтижәләре турында халыкка хәбәр ителә.

26 Статья. Гражданнырның жирлекнең жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатьләре.

1. Гражданныр жирлекнең жирле үзидарә органнарына шәхси һәм коллектив мөрәжәгатьләргә хокуклы.

2. Гражданныр мөрәжәгатьләре «Россия Федерациясе гражданныр мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законда, шулай ук гамәлдәге Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Мөрәжәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен жирле үзидарә вазыйфаи затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә жавап тоталар.

27 Статья. Жирлекнең ижтимагый (консультатив) советлары

1. Гражданнарның һәм жирле үзидарә органнарының жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар эшлэгәндә һәм тормышка ашырганда халык ихтыяжларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алу, жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә жәмәгать контролен гамәлгә ашыру максатларында жирлекнең ижтимагый советы төзелә.

2. Жирлекнең ижтимагый советы жирлектә яшәүчеләрнең, ижтимагый берләшмәләр һәм башка коммерциячел булмаган оешмалар вәкилләренең ирекле катнашуы нигезендә формалаша.

3. Жирлекнең ижтимагый советын формалаштыру тәртибе, аның утырышларын үткәрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, жирлекнең жирле үзидарә органнарының мәгълүмат бирү, консультация бирү һәм жирлекнең ижтимагый советы эшчәнлегенә ярдәм итүгә кагылышлы хокуклары, бурычлары һәм жаваплылыгы, аны таркату процедурасы, шулай ук аны оештыру һәм эшчәнлегенә башка мәсьәләләре жирлек Советы тарафыннан расланган Нигезләмә белән билгеләнә.

4. Башка ижтимагый (консультатив) Советлар жирлекнең жирле үзидарә органнары каршында аларның карарлары нигезендә барлыкка килергә мөмкин.

5. Ижтимагый (консультатив) советларда эш ижтимагый башлангычларда башкарыла.

28 Статья. Авыл жирлегендә яшәүчеләр тарафыннан жирле үзидарәне гамәлгә ашыруның һәм аны тормышка ашыруда катнашуның башка формалары

1. Әлеге устав белән беррәттән, федераль закон нигезендә жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы формалары нигезендә гражданнар жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формаларда катнашырга хокуклы.

2. Жирле үзидарәнең турыдан-туры башкарылуы һәм халыкның жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципларына нигезләнә.

Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары халыкка турыдан-туры жирле үзидарә башкаруда һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында булышлык итәргә тиеш.

III бүлек. ЖИРЛЕК СОВЕТЫ

29 Статья. Жирлек советы – жирлекнең жирле үзидарә органы

1. Жирлек Советы-даими эшләп килүче сайланулы, коллегиаль жирле үзидарә органы.

2. Жирлек Советының рәсми исеме «Свияжск авыл жирлеге Советы».

3. Жирлек Советының вәкаләтләр вакыты-5 ел.
4. Жирлек советы жирлек халкына хисап тотты һәм контроль астында тотылды.
5. Жирлек советының мөһере, үз исеме язылган бланклары бар.
6. Жирлек Советы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары, Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә, жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

30 Статья. Жирлек Советы Составы

1. Жирлек Советы муниципаль сайлауларда бер мандатлы сайлау округлары буенча сайланучы 7 депутаттан тора.
2. Жирлек советы, аның составына жирлек Советының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесен сайлап алганда, хокуклы була.
3. Жирлек уставы белән жирлек Советы утырышының хокуклы булуы билгеләнә. Сайланган депутатлар санының 50 проценттан кимрәк өлеше булса, жирлек советы утырышы хокукый дип санала алмый. Жирлек советы утырышы ким дигәндә өч айга бер тапкыр үткәрелә.
4. Яңа сайланган жирлек Советы беренче утырышка жирлек уставы белән билгеләнгән срокка жыела, ул жирлек Советы сайланган көннән 30 көннән дә артып китә алмый.

31 Статья. Жирлек Советы депутаты статусы

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш жирлек Советы эшли башлаган көннән туктатыла.
2. Жирлек Советы депутаты, әлеге устав белән билгеләнгән очрактан тыш, депутатлык эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара.
3. Депутат статусы белән бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.
4. Жирлек Советы депутатына үз вәкаләтләрен законнар, әлеге Устав, жирлек Советы карарлары нигезендә тоткарлыксыз башкару өчен шартлар тәмин ителә.
5. Жирлек Советы депутаты депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, алар арасында депутатның түбәндәге йөкләмәләре булырга тиеш:
 - 1) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелып торырга һәм депутат статусын телдән үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр эшчәнлегенә аның шәхсэн яки якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә йогынты ясау өчен файдаланмаса;
 - 2) депутат вазифаларының объектив үтәлешенә шик тудырырга, шулай ук аның абруена яки жирлек Советының абруена зыян китерә алган конфликтлы ситуацияләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы туганда - шәхси кызыксыну турыдан-туры яки турыдан-туры тәэсир иткән яки депутат вазыйфаларын тиешенчә, объектив һәм гадел башкаруга тәэсир итә алган ситуация-бу хакта жирлек советына хәбәр итү һәм әлеге мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яки жайга салуга юнәлдерелгән аның карарын үтәү;

4) жирлек Советында билгеләнгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлеге белән бәйлә булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә кертелгән белешмәләренә яшерен характердагы белешмәләргә таратмаса һәм кулланмаса, аңа депутат вазыйфаларын башкару белән бәйлә рәвештә билгеле булган мәгълүматларга;

б) физик һәм юридик затлардан депутат йөкләмәләрен үтәүгә бәйлә рәвештә (бүләкләр, акчалата бүләкләр, ссудалар, хезмәтләр күрсәтү, күчел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләр)акча алмаса;

6.1. Депутат, жирле үзидарәненң сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәненң сайланулы вазыйфаи заты, муниципаль вазыйфаны биләүче бүтән зат «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәргә тиеш. «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, 2012 елның 3 декабрәндәге 230 номерлы федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәмәү очраklarында депутатның, жирле үзидарәненң сайланулы органы әгъзасының, жирле үзидарәненң сайланулы вазыйфаи затының, муниципаль вазыйфаны биләүче бүтән затның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла - «дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында»ФЗ, «Аерым категория затларга счетлар (кертемнәр) ачуны һәм булдыруны тыю, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акча һәм кыйммәтләренә саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы федераль закон.

6.2. Жирлек Советы депутаты тарафыннан коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелә торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турындагы мәгълүматларның дөрөсләген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президенты карары белән үткәрелә.

6.3. Әлеге статьяның 6.2 өлеше нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтижәсендә «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы федераль закон, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәмәү фактларын ачыклаганда, «аерым категория затларга счет (кертемнәр) ачуны һәм булдыруны тыю

турында «2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчаны һәм кыйммәтләрне сакларга, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яки) файдаланырга», - дип мөрәжәгать итә Татарстан Республикасы Президенты җирлек Советы депутатының тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле җирле үзидарә органына вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турында гариза белән яисә судка мөрәжәгать итә.

6.4. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә җирле үзидарә органнарының рәсми сайтларында урнаштырыла һәм (яки) массакүләм мәгълүмат чараларына муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару өчен бирелә.

7. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды эчендәге территорияләрдә үткәрелә, аларны уздыру тормыш белән тәэмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемент, жәяүлеләр хәрәкәтенә һәм (яки) транспорт чараларына комачаулык тудырмаса, гражданның торак биналарына яисә транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керү мөмкинлеге тудырмаса. Мондый очрашулар турында Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына яки җирле үзидарә органнарына хәбәр итү кирәк түгел. Шулай ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарда аларны үткәрү көне һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

8. Җирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгели, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен җирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган биналар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгели.

9. Депутатның ачык чара рәвешендә сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенәң жылышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

10. Жылышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган гавами чара рәвешендә депутатның сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яки үткәргүгә комачаулавы Россия Федерациясе законнары нигезендә административ жаваплылыкка тартыла.

32 Статья. Җирлек Советы депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элементдә тора.

2. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында жаваплы һәм алар алдында хисап тотта.

3. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында елына ким дигендө бер тапкыр эше турында хисап тота, аларга вакыт-вакыт жирлек советының эше турында хәбәр итә, шулай ук айга бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

4. Жирлек Советы депутаты жирлектә яшәүчеләрнең законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, алардагы мәсьәләләрне дәрәс һәм вакытында хәл итүгә ярдәм итәргә тиеш.

33 Статья. Яңа сайланган жирлек Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш жирлек Советы беренче утырышка жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча жыелачак. Сайлаулардан соң беренче утырыш – жирлек башлыгы, ә ул булмаган очракта-жирлек сайлау комиссиясе тарафыннан чакырыла.

2. Жирлек советының яңа башлык сайланганчы беренче утырышын жирлек Советының яшь буенча иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

34 Статья. Жирлек Советы Компетенциясе

Жирлек Советы компетенциясендә:

1) жирлек уставын кабул итү һәм ана үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;
2) жирлек территориясендә гомуми мәжбүри кагыйдәләр билгеләү;
3) жирлек бюджетын раслау һәм аның үтәләше турында хисаплар;
4) салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча ташламалар бирү;

5) әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләргә тарифларны һәм муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан башкарыла торган эшләрне билгеләү;

6) Коммуналь инфраструктура системасына тоташу тарифларын, коммуналь комплекс оешмаларының тоташу тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләрне, кулланучылар өчен бәяләргә (Тарифлар) өстәмәләрне жайга салу. Коммуналь инфраструктура системасына тоташу тарифларын, коммуналь комплекс оешмаларының тоташу тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләрне, кулланучылар өчен бәяләргә, тарифларга өстәмәләрне жайга салу буенча жирлекләрнең жирле үзидарә органнары һәм муниципаль районның жирле үзидарә органнары арасында килешүләр нигезендә тулысынча яки өлешчә тапшырылырга мөмкин. күрсәтелгән авыллар керә;

7) муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, депутатны, жирле үзидарәнең сайланулы органын, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай

затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне эзерләүне һәм үткәрүне оештыру һәм матди-техник яктан тәэмин итү, муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

8) «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында» 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә стратегик планлаштыру;

9) жирлекнең үсеш планнарын һәм программаларын кабул итү, аларның үтәлеше турында хисапларны раслау, шулай ук жирлекнең коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын, жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, жирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын раслау, аларга карата таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә, аларның үтәлеше турында хисапларны раслау;

10) жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору турында инициатива тәкъдим итү;

11) жирлек Советы депутатларын сайлау; жирлек Советы депутатларын сайлау буенча сайлау округлары схемасын раслау;

12) жирле референдумны билгеләү;

13) жирлек башлыгын сайлау;

14) жирлек вәкилен жирлек Советы депутатлары арасынан муниципаль район Советына сайлау;

15) жирлек башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең чик санын билгеләү;

16) жирлек сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

17) жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору, жирлек Советы депутатын чакыртып алу мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;

18) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

19) авыл жирлегенең муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен, шул исәптән федераль законнар нигезендә аны хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; жирлек Советы тарафыннан расланганнан соң яисә расланганнан соң читләштерелә торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү;

20) жирлекнең муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

21) жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягынан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

22) жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен үтәүне тикшереп тору;

23) урам-юл челтәре элементларына (федераль эһәмияттәге автомобиль юлларынан, региональ яки муниципальара эһәмияттәге автомобиль юлларынан, муниципаль районның жирле эһәмияттәге автомобиль

юлларыннан тыш), жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, юкка чыгару;

24) жирлек бюджетыннан территориаль ижтимагый үзидарә органнарына кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

25) коммерцияле булмаган автоном коммерциячел булмаган оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерциячел булмаган оешмалар булдыру турында, ябык акционерлык жәмгыятьләре һәм жаваплылыгы чиклэнгән жәмгыятьләр рәвешендә муниципальара хужалык жәмгыятьләрен булдыру турында карарлар кабул итү;

26) массакүләм мәгълүмат чараларын гамәлгә кую;

27) жирлек Уставына һәм жирлек Советы карарларына аңлатма бирү;

28) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча жирлек Советы Регламентын һәм башка карарлар кабул итү;

29) жирлек башлыгын отставкага жиберү турында Карар кабул итү;

30) жирлекнең социаль-икътисади үсеш стратегиясен раслау;

31) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлекләрнең вәкилләкле органнары карамагына кертелгән бүтән вәкаләтләр, шулай ук әлеге устав белән жирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Жирлек Советы, жирлек башлыгы яки аерым депутатлар (депутатлар төркемнәре) белән идарә итү һәм (яисә) күрсәтмәсен нинди дә булса формада башкару процессында жирлек бюджеты акчаларыннан тыш, жирлек Советы, жирлек башлыгы һәм депутатларның эшчәнлеген тәмин итүгә юнәлдерелә торган чаралар рөхсәт ителми.

3. Жирлек советы авыл жирлеге башлыгының еллык хисапларын, аның эшчәнлеген, жирлек башкарма комитеты һәм жирлек башлыгына караган башка жирле үзидарә органнары эшчәнлеген, шул исәптән жирлек Советы тарафыннан куелган мәсьәләләргә хәл итү турындагы хисапларын тыңлый.

35 Статья. Жирлек советының эш тәртибе

1. Жирлек советының эш тәртибе әлеге Устав һәм жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Жирлек советының төп эш формасы-аның утырышлары, анда жирлек Советы компетенциясенә караган мәсьәләләр хәл ителә.

3. Жирлек советы утырышы, әгәр анда жирлек Советы депутатларының билгелэнгән саныннан 50 проценттан да кимрәк катнашса, хокуклы.

4. Жирлек советының чираттагы утырышлары, кирәк булганда, ике айга бер тапкыр уздырыла. Чираттан тыш утырышлар жирлек башлыгы яки депутатлар төркеме тәкъдиме белән жирлек Советы депутатларының билгелэнгән саныннан кимендә өчтән бере чакырыла.

5. Совет утырышларын жирлек башлыгы чакыра. Жирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны

һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырыш уздырылганчы бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәләр.

6. Жирлек Советы утырышлары ачык һәм ачыктан-ачык уздырыла. Жирлек советының ачык утырышларында жирлекнең һәр кешесе катнашырга хокуклы.

Регламентта каралган очрақларда жирлек Советы ябык утырышны уздыру турында Карар кабул итәргә хокуклы, анда бары тик жирлек Советы чакырган затлар, шулай ук утырышта закон нигезендә катнашырга хокуклы затлар гына катнаша ала.

7. Жирлек Советының һәр утырышында утырыш беркетмәсе алып барыла. Утырыш беркетмәсенә утырышны үткәрү көне, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр санап чыгарыла һәм тавыш бирү нәтижәләрен күрсәтеп кабул ителгән барлык карарлар теркәлә. Жирлек советы утырышы беркетмәсенә кул куелганнан соң, аның белән жирлектә яшәүче һәр кеше таныша ала.

8. Жирлек Советы утырышларында һәр депутатның бер тавышы бар. Жирлек Советы депутаты тавыш бирү хокукын шәхсән гамәлгә ашыра. Жирлек Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очрақлары әлеге Устав, жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

9. Жирлек башлыгы тавышы жирлек Советы депутаты буларак карар кабул иткәндә исәпкә алына.

36 Статья. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Жирлек Советы эшчәнлеген жирлек башлыгы оештыра.

2. Жирлек Советы Регламенты нигезендә, жирлек советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләргә алдан карау һәм әзерләү өчен, депутатлар арасынан, жирлек башлыгы һәм аның урынбасарынан тыш, комиссия төзелә һәм (яки) әлеге мәсьәләләргә әзерләү өчен җаваплы, жирлек советы эшчәнлегенә төп юнәлешләре буенча депутатлар билгеләнә ала.

3. Муниципаль программаларны, жирлек Советының карар проектларын әзерләү, жирлек карамагына караган иң мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен, депутатлар, жирлек башкарма комитеты, ижтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр вәкилләре, белгечләр, экспертлар һәм жирлек халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелә ала.

4. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди - техник һәм башкача тәмин итүне жирлек Советы аппараты башкара.

37 Статья. Жирлек Советының контроль функцияләрен башкаруы

1. Жирлек советы жирлек территориясендә әлеге Устав нигезләмәләренә, жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган норматив актларның, бюджеттан тыш фондлар акчаларын, жирлекне үстерү

программаларының үтәлешен, жирлек башкарма комитеты эшчәнлеген контрольдә тотат.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, әлеге Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны бозу очраклары ачыкланган очракта, жирлек башлыклары депутатлар арасыннан әлеге фактларны тикшерү өчен вакытлыча контроль комиссияләр төзергә мөмкин.

3. Законнар нигезендә жирлек Советы карары нигезендә жирлек башлыклары жирлек бюджеты акчаларын максатчан файдалануны, муниципаль милекне куллануның нәтижәлелеген, шулай ук жирлек Башкарма комитетының финанс-хужалык эшчәнлегенә башка мәсьәләләрен тикшерә алалар. Тикшерүләр (ревизияләр) үткәргә билгеләнгән тәртиптә бәйсез аудиторлар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре жәлеп ителергә мөмкин.

4. Жирлек башкарма комитеты, предприятие, учреждение, оешма, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, әгәр законда башкача билгеләнмәгән булса, жирлек советы, аның контроль комиссиясе, жирлек Советы депутаты мөрәжәгәте буенча жирлек Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча сорала торган мәгълүмат бирергә, ә законнарны бозган очракта, муниципаль хокукый актларны бозуларны бетерү һәм гаепле затларны жаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Жирлек советы, контроль функцияләр башкарып, жирлек Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкару-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

38 Статья. Жирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау

1. Жирлек вәкиле жирлек Советы депутатлары арасыннан Зеленодольск муниципаль районы Советына яшерен тавыш биреп сайлана.

2. Кандидат сайланган дип санала, аның өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш бирде.

39 Статья. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советының вәкаләтләре «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» гы статьясында каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

1) жирлек Советы үз-үзен таркату турында Карар кабул итә. Шулай ук вакытта үз-үзен таркату турындагы карар жирлек уставы белән билгеләнгән тәртиптә кабул ителә;

2) жирлек Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы, шулай икән депутатларның үз вәкаләтләре урнашуга бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә керүе;

3) «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясындагы 3, 5,7 өлешләре нигезендә, шулай ук жирлек бетерелгән очракта жирлекне үзгәртеп кору;

4) жирлекнең шәһәр округы белән берләшүенә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалтулары;

5) жирлек чикләрен үзгәртү яки жирлекне шәһәр округы белән берләштерү нәтижәсендә сайлаучылар санының 25 проценттан артыграгы арта. Сайлаучылар саны 25 проценттан артып киткән очракта, жирлек чикләре үзгәрү яки жирлекне шәһәр округы белән берләштерү нәтижәсендә килеп чыккан;

6) гражданнарны турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны чыгару вакытын бозу.

2. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату депутатларның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, вакытыннан алда сайлаулар федераль законда билгеләнгән срокларда уздырыла.

40 Статья. Жирлек советының үз-үзен таркату турында Карар кабул итү тәртибе

1. Жирлек советын үз-үзен таркату турындагы карар жирлек башлыгы яки депутатлар төркеме инициативасы белән жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә яртысы күләмендә кабул ителергә мөмкин.

2. Таркату турында Карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителә алмый:

1) жирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) жирлек бюджеты кабул ителгән һәм аның үтәлеше турындагы হিসапны раслаган чорда;

3) тавыш бирү вакытында жирлек башлыгын чакыртып алу яки аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Жирлек советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен таркату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрен раслаучы башка материаллар да кушылырга мөмкин.

4. Депутатлар арасынан үз-үзләрен таркату мәсьәләсен алдан карау өчен жирлек Советы карары белән комиссия төзелә. Жирлек советы яки жирлек башлыгы карары буенча жирлек советының үз-үзен таркату мәсьәләсе халык тыңлауларына чыгарылырга мөмкин.

5. Жирлек советының үз-үзен таркату мәсьәләсен карау дәвамлылыгы жирлек Советы депутатлары һәм жирлек халкы тарафыннан үз-үзләрен таркату инициативасының барлык шартлары һәм нигезләмәләре буенча фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Таркату турында Карар

кабул ителергә мөмкин ике айдан соң үз-үзеңне таркату инициативасы тәкъдим ителгән көннән.

6. Жирлек советын үз-үзен таркату турындагы карар, яшерен тавыш бирү юлы белән, жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике өлеше тарафыннан кабул ителә.

7. Жирлек Советы тарафыннан үз-үзеңне таркату тәкъдиме кире кагылган очракта, үз-үзеңне таркату турындагы икенче инициатива үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргәннән соң бер елдан да иртәрәк күрсәтелергә мөмкин.

41 Статья. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Авыл жирлеге Советы депутаты вәкаләтләрә вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) Үз теләгән белән отставкага китү;
- 3) суд тарафыннан сәләтсез яки чикләнгән;
- 4) суд тарафыннан Билгесез югалган дип тану яки үлгән дип игълан итү;
- 5) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;
- 6) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгын туктату - аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга, аларга чит ил гражданлыгын алырга яисә Россия Федерациясе гражданының чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алырга хокуклы, аның нигезендә чит ил дәүләте гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы, жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы;
- 8) сайлаучыларны карау;
- 9) жирлек Советы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату;
- 10) хәрби хезмәткә чакыру яки аның альтернатив гражданлык хезмәтенә юллама;

11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән башка очракларда.

2. Жирлек Советының жирлек Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турындагы карары вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгәннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, ә бу нигез жирлек Советы сессияләре арасында барлыкка килгән чорда - мондый нигез барлыкка килгән көннән өч айдан да соңга калмыйча.

Татарстан Республикасының югары вазыйфай заты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы житәкчесе) Жирлек советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда

туктату өчен нигез барлыкка килгән көн булып әлеге гаризаны жирлек Советына керү көне тора.

3. Жирлек Советы карарында әлеге статьяның 1-7, 10 һәм 11 пунктларында күрсәтелгән очракларда жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату көне һәм башка федераль законнар белән билгеләнә.

4. Әлеге статьяның 8 пунктында каралган очракта, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижеләрен рәсми бастырып чыгарган көннән башлап, депутат вәкаләтләре туктатыла.

5. Әлеге статьяның 9 пунктында каралган очракта жирлек Советы депутаты вәкаләтләре жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

6. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, өстәмә депутат сайлаулары федераль закон һәм Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

7. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы депутатның вәкаләтләре «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 ноябрена 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла.

8. Татарстан Республикасы Президенты депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта, вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн-жирлек Советына әлеге гаризаны керү көне.

IV бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫ

42 Статья. Жирлек башлыгы - жирлекнең иң югары вазыйфаи заты

1. Авыл жирлеге башлыгы-жирлекнең иң югары вазыйфаи заты.
2. Авыл жирлеге башлыгы жирлек Советы тарафыннан сайлана.
3. Жирлек башлыгы бер үк вакытта жирлек советын һәм жирлек башкарма комитетын җитәкли.
4. Авыл жирлеге башлыгының рәсми исеме «Свияжск авыл жирлеге башлыгы».
5. Жирлек башлыгы вазифасы буенча Зеленодольск муниципаль район Советы депутаты булып тора.

43 Статья. Жирлек башлыгын сайлау тәртибе

1. Жирлек башлыгы яңа сайланган жирлек советының беренче утырышында жирлек Советы депутатлары арасынан жирлек Советы вәкаләтләре вакытына яшерен тавыш бирү белән сайлана. Жирлек башлыгын сайлау жирлек Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасынан, шул исәптән жирлек халкының, иҗтимагый берләшмәләренең, Татарстан Республикасы Президентының тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек Советы депутаты, жирлек Советы депутатларының билгелэнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш бирсә, жирлек башлыгы итеп сайланган дип санала.

3. Сайланганнан соң, жирлек башлыгы түбәндәге ант китерә:

«Жирлек башлыгының миңа йөклэнгән югары вазифаларын башкарганда Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, жирлек уставын үтәргә, жирлектә яшәүчеләрнең иминлеген тәмин итү, кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен яклау өчен барлык көч һәм белемнәрне өстәргә ант итәм.».

44 Статья. Жирлек Башлыгы Статусы

1. Авыл жирлеге башлыгы даими нигездә эшли.

2. Зеленодольск муниципаль районы Советында жирлек башлыгы итеп сайланган очракта, ул жирлек башлыгы вәкаләтләрен бушка бирелмәгән нигездә башкара.

3. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы жирлек башлыгы хокуклы түгел:

- шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшкуарлык эшчәнлеге белән шөгыльләнәргә, коммерцияле оешма белән идарә итүдә яки коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә (Россия Федерациясе субъектының муниципаль берәмлекләр советы идарәсендә, башка муниципаль берәмлекләр берләшмәләрендә, сәяси партиядә катнашудан тыш, съездда (конференциядә) яки башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, бакчачылык, яшелчәчелек, дача кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек федераль хезмәтенә Татарстан Республикасы буенча идарәсе кооперативлар, күчмәсез милек милекчеләре ширкәтләре), федераль законнарда каралган очрактан һәм оешма белән идарә итүдә катнашу Россия Федерациясе законнары нигезендә дөүләт органы яки жирле үзидарә органы исемнән гамәлгә ашырыла торган очрактан тыш;

- укутчучылык, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә. Шулу вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек чит дөүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчасы хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

- Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының башка органнары һәм Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган структур бүлекчәләре составына керергә.

Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы жирлек башлыгы гражданлык, административ яки жинаять эше буенча яклаучы яки вәкил

(законлы вәкиллеке очрактарыннан тыш) сыйфатында яисә административ хокук бозу турындагы эштә катнаша алмый.

Жирлек башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйлә башка чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Жирлек башлыгы «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы федераль закон, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрдәге 230-ФЗ номерлы федераль закон, «аерым категорияләргә затларның счетларын (кертемнәрен) ачарга һәм ия булырга, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банктарында акча һәм кыйммәтләрне сакларга, чит ил финанс коралларына ия булу һәм (яки) куллану.»

5. Жирлек башлыгы «коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәргә тиеш. «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрдәге 230-ФЗ номерлы федераль закон, 2013 елның 7 маендагы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта жирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла ел №79-ФЗ «аерым категория затларга счетлар (кертемнәр) ачуны тыю, чит ил банктарында акчаларны һәм кыйммәтләрне саклау турында», Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил финанс коралларына ия булу һәм (яки) файдалану.

6. Жирлек башлыгы үз эшчәнлегендә жирлек халкына һәм жирлек советына федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә контроль астында һәм хисап тотта.

7. Авыл жирлегә башлыгы елына кимендә бер тапкыр үз эшчәнлегенә турында жирлек Советы алдында хисап тотта.

45 Статъя. Жирлек Башлыгы Вәкаләтләре

Жирлек Башлыгы:

1) башка муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә жирлек исеменнән ышанычнамәдән башка эш итә;

2) башка муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә жирлек башкарма комитетын тәкъдим итә;

3) жирлек Советы эшен оештыра, Жирлек советы утырышларын чакыра һәм аларга рәислек итә;

4) жирлек башкарма комитеты эшчэнлеген бербөтенлек принципларында житэкли һәм аның компетенциясенә кергән жирлек башкарма комитеты тарафыннан шәхси җаваплылык тота;

5) әлеге устав белән билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы кабул иткән хокукый актларны имзалай һәм халыкка игълан итә;

6) жирлек Советы каравына жирлек бюджеты проектларын һәм аның үтәләше турында хисаплар тапшыра;

7) Жирлек советы каравына жирлекнең комплекслы социаль-иқтисадый үсеше планнары һәм программалары проектларын һәм аларның үтәләше турында хисаплар тәкъдим итә;

8) үз вәкаләтләре чикләрендә жирлек Советы эшчэнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

9) жирлек Советы утырышлары беркетмәләренә кул куя;

10) Закон һәм әлеге Устав нигезендә гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән қарарны гамәлгә ашыру буенча жирлек советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

11) жирлек башкарма комитеты компетенциясенә караган жирле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук жирлек башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

12) жирлек Советы раславына жирлекнең башкарма комитеты структурасы проектын кертә, хезмәткәрләренң чик санын һәм хезмәткә түләү фондының расланган структурасы нигезендә жирлек Башкарма комитетының штат расписаниесен раслай;

13) жирлек башкарма комитеты житәкчесе урынбасары, муниципаль хезмәткәрләр һәм жирлекнең башка хезмәткәрләре вазыйфасыннан билгели һәм азат итә, аларның эшчэнлеген контрольдә тота, аларга бүләкләү һәм дисциплинар җаваплылык чараларын куллана;

14) жирлек Советы аппараты эшенә житәкчелек итә;

15) жирлек Советы эшендә жәмәгәтчелек фикерен глазность һәм исәпкә алуны тәәмин итү буенча чаралар күрә;

16) жирлекнең башкарма комитеты эшчэнлеге турында халыкка даими хәбәр итә, гражданның премияләрен оештыра, гражданның шәхси премияләрен айга бер тапқыр гына гамәлгә ашыра, гражданның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятләрен қарый, алар буенча қарарлар кабул итә;

17) жирлекнең расланган бюджеты нигезендә жирлек акчалары белән эш итә, банк учреждениеләрендә жирлекнең бюджет һәм башка счетларын ача һәм яба, муниципаль берәмлек исемнән муниципаль берәмлек исемнән муниципаль берәмлеккә қарата дәгъвалар буенча җавап бирүче вәкиле сыйфатында чыгыш ясей: жирлекнең жирле үзидарә органнарының законсыз гамәлләре (гамәл қылмавы) нәтижәсендә физик яки юридик затка китерелгән зыянны қаплау турында; жирле үзидарә органнарының яисә әлеге органнарының вазыйфаи затларының ведомство қарамагында, шул исәптән жирлекнең жирле үзидарә органнары актларын законга яисә башка норматив хокукый актқа туры қилми; ведомство қарамагындагы бюджет

учреждениеләренең акчалата йөкләмәләре буенча субсидиар җаваплылык тәртибендә тапшырыла торган бастырып чыгару нәтижәсендә;

18) җирлек советының эшчәнлеген тәмин итү һәм карап тоту өчен җирлек бюджетында каралган чыгымнар буенча акча бүлүче булып тора;

19) җирлек башкарма комитеты тарафыннан җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны гамәлгә ашыра һәм (яисә) тәмин итә, аларны үтәү өчен шәхси җавап тотат; тиешле законнар нигезендә һәм үтәү йөзеннән тапшырылган дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

20) елга бер тапкыр яки җирлек Советы таләбе буенча җирлек Советына җирлек Башкарма комитетының эшчәнлегенә һәм эшчәнлегенә турында хисаплар тапшыра;

21) дәүләт һәм башка органнарда җирлек мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, җирлекнең башкарма комитеты исемнән судка гаризалар бирә, ышанычнамәләр бирә;

22) җирлекнең җирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территорияль органнары, башка федераль органнар, җирлек территориясендә эш итүче Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән кирәкле хезмәттәшлеген тәмин итә;

23) җирлек исемнән дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләренең җирле үзидарә органнары белән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән хезмәттәшлек һәм гамәлләрне координацияләү турында шартнамәләр һәм килешүләр төзи;

24) муниципаль-хосусый партнерлык проектын гамәлгә ашыру турында муниципаль-хосусый партнерлык өлкәсендә карарлар кабул итә, әгәр ижтимагый партнер муниципаль берәмлек булса йә муниципаль берәмлек катнашында уртак конкурс үткәрү планлаштырыла (Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъекты катнашында уртак конкурс уздыру планлаштырылган очрактан тыш), шулай ук «дәүләт-хосусый партнерлык турында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законда каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру, Россия Федерациясендә муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына, башка федераль законнарга һәм Россия Федерациясенең норматив хокукый актларына, Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукый актларына, «Свияжск авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә Уставына үзгәрешләр кертү;

25) «Россия Федерациясендә дәүләт-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законның 18 статьясындагы 2 өлешендә каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга вәкаләтле җирле үзидарә органын билгели;

26) «Россия Федерациясендә дәүләт - хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына

үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законның 9 статьясындагы 2-5 өлешләре нигезендә проектның нәтижәләгән бәяләү һәм аның чагыштырма өстенлеген билгеләү өчен муниципаль-хосусый партнерлык проектын Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органына жиберә;

27) законнар, әлеге Устав, жирик Советы карарлары нигезендә башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

46 Статъя. Жирик Башлыгы Урынбасары

1. Жирик башлыгы тәкъдиме буенча жирик Советы тарафыннан депутатлар арасыннан жирик башлыгы урынбасары сайлана.

2. Жирик Советы депутаты, жирик Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан күбрәгә тавыш бирсә, жирик башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

3. Жирик башлыгы урынбасары вазыйфаларны жирик Советы Регламенты белән билгеләнгән вазыйфаларны бүләшү функцияләрен башкара, жирик башлыгы йөкләмәләрен (авыру яки ял итү сәбәпле) вакытлыча булмаган яки үз вазифаларын үти алмаган яки вәкаләтләрен вакытыннан алда туктата алмаган очракта, жирик башлыгы вазифаларын башкара.

4. Жирик башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен әлеге Уставның 44 статьясындагы 2 пункттында күрсәтелгән очрактан тыш, бушка булмаган нигездә башкара.

5. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы жирик башлыгы урынбасары хокуксыз:

- (Россия Федерациясе субъектының муниципаль берәмлекләр советы идарәсендә, башка муниципаль берәмлекләр берләшмәләрендә, сәси партиядә катнашудан тыш), съездда (конференциядә) яки башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, бакчачылык, яшелчәчелек, дача кулланучылар кооперативларының гомуми жыелышында катнашудан тыш кооперативлар, күчемсез милек милекчеләре ширкәтләре), федераль законнарда каралган очрактан һәм оешма белән идарә итүдә катнашу Россия Федерациясе законнары нигезендә дөүләт органы яки жирик үзидарә органы исеменнән гамәлгә ашырыла торган очрактан тыш;

- укытучылык, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә. Шулар ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек чит дөүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданнылыгы булмаган затлар акчасы хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

- Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке

булмаган оешмаларының башка органнары һәм Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган структур бүлекчэләре составына керергә.

Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы жирлек башлыгы урынбасары гражданлык, административ яки жинаять эше буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очрактарыннан тыш) сыйфатында яисә административ хокук бозу турындагы эштә катнаша алмый.

Жирлек башлыгы урынбасары «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны үтәргә тиеш. «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы федераль закон, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрдәгә 230-ФЗ номерлы федераль закон белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта жирлек башлыгы урынбасарының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла 2013 ел №79-ФЗ «аерым категория затларга счетлар (кертмәләр) ачуны һәм булдыруны тыю, чит ил банктарында акчаларны һәм кыйммәтләргә саклау турында», Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил финанс коралларына ия булу һәм (яки) файдалану.

Жирлек башлыгы урынбасары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле башка чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

6. Жирлек башлыгы урынбасары вәкаләтләргә элек Уставның 41 статьясында каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла.

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләргә үтәмәгән очракта жирлек башлыгы урынбасарының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

7. Жирлек башлыгы урынбасары теләсә кайсы вакытта жирлек Советы карары буенча жирлек башлыгы инициативасы белән кабул ителә торган вазифадан яисә жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән берә күләмдә депутатлар төркемә таләбе буенча кире алынырга мөмкин. Жирлек башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

47 Статья. Авыл жирлегә башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Авыл жирлегә башлыгы вәкаләтләргә вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) Үз теләген белән отставкага китү;

3) «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74.1 статьясы нигезендә отставкага жиберү;

4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфадан читләшү;

5) судны сәләтсез яки чикләнгән дип тану;

6) суд тарафыннан билгесез югалган дип тану яки үлгән дип игълан итү;

7) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;

8) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил дәүләтенең гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы; аларга чит ил дәүләттеннән гражданлык сатып алу йә аларга яшәү өчен төр алу яисә Россия Федерациясе гражданының чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ, аның нигезендә чит ил дәүләте гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы;

10) сайлаучыларның фикере;

11) сәламәтлек торышы буенча жирлек башлыгы вәкаләтләрен суд төртибендә урнаштырылган ныклык;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясындагы 3, 5 өлешләре нигезендә, шулай ук жирлек бетерелгән очракта жирлекне үзгәртеп кору;

13) жирлекнең шәһәр округы белән берләшүе сәбәпле муниципаль берәмлек статусы югалган очракта;

14) жирлекнең чикләрен үзгәртү яки жирлекне шәһәр округы белән берләштерү нәтижәсендә сайлаучылар саны 25 проценттан артып киткән очракта;

15) гражданны турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны чыгару вакытын бозу;

2. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яисә суд карары буенча аңа процессуаль мәжбүрият чаралары кулланылган очракта, жирле үзидарәнең вазыйфаи заты яисә жирлек Советы депутаты муниципаль берәмлек уставы нигезендә билгеләнгән вакытлыча башкара.

3. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, жирлек Советы тарафыннан үз составыннан сайланучы жирлек башлыгын сайлау мондый вәкаләтләр туктатылганнан соң алты айдан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

Шул ук вакытта, жирлек Советы вәкаләтләре срогы чыкканчы алты айдан да азрак вакыт калса, жирлек башлыгын сайлау яңа сайланган жирлек советының беренче утырышында жирлек Советы составыннан башкарыла.

4. Жирлек Советы тарафыннан сайланган, вәкаләтләре жирлек Советы тарафыннан отставкага китү турындагы карар нигезендә вакытыннан алда туктатылган жирлек башлыгы күрсәтелгән карарга шикаять биргән очракта,

жирлек Советы суд карары үз көченә кергәнче жирлек башлыгын сайлау турында Карар кабул итәргә хокуклы түгел.

48 Статья. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга куела торган чикләүләр һәм бурычлар

1. Жирлек башлыгы, жирлек башлыгы урынбасары вазыйфасын биләүгә дөгъва кылучы гражданныр һәм жирлек башлыгы, жирлек башлыгы урынбасары вазыйфаларын биләүче затлар үзләренә керемнәре, чыгымнары, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук Татарстан Республикасының югары вазыйфаи затына (ире) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирәләр. Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы) Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә.

2. Жирлек башлыгы, жирлек башлыгы урынбасары вазыйфаларын биләүче затларның керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр Зеленодольск муниципаль районы сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырыла һәм (яки) массакуләм мәгълүмат чараларына муниципаль хокукий актлар белән билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару өчен бирелә.

3. Әлеге статьяның 1 өлеше нигезендә бирелә торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турындагы мәгълүматларның дәрәсләген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасының югары вазыйфаи заты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы житәкчесе) карары буенча гамәлгә ашырыла.

4. Әлеге статьяның 3 өлеше нигезендә башкарылган тикшерү нәтижәсендә жирлек башлыгы, жирлек башлыгы урынбасары вазыйфасын биләүче затның «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрәдәге 273-ФЗ номерлы федераль закон, «затларның чыгымнарына туры килүне тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрәдәге 230-ФЗ номерлы федераль закон белән билгеләнгән бурычларны үтәмәү фактларын, чикләүләренә, тыюларны, үтәмәү фактларын ачыклаганда дәүләт вазыйфаларын һәм башка затларны аларның керемнәренә алмаштыручы, «Аерым категория затларга сәет (кертәмнәр) ачуны һәм булдыруны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы федераль закон белән Россия Федерациясә территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчалата һәм кыйммәтләренә саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) файдалануны тыю турында» Татарстан Республикасының югары вазыйфаи заты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы житәкчесе) затның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать итә, Жирлек башлыгы, жирлек башлыгы урынбасары вазыйфасын биләүче, яисә аның башка дисциплинар жәзасын

жирлек Советына, тиешле карар кабул итэргэ вәкаләтле затка яки судка куллану.

V бүлек. ЖИРЛЕК БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

49 Статъя. Жирлекнең башкарма комитеты – жирлекнең жирле үзидарә органы

1. Жирлек башкарма комитеты жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен әлегә Уставка бирелгән жирле үзидарәнең башкарма-боеру органы булып тора.

2. Жирлек башкарма комитеты муниципаль контрольлек итүче вәкаләтле орган булып тора. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган буларак, жирлек Башкарма комитетының оештыру структурасы, вәкаләтләре, функцияләре һәм эшчәнлек тәртибе күрсәтелгән вәкаләтле органның вазыйфай затлары исемлеген һәм аларның вәкаләтләрән билгеләү жирлекнең муниципаль хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

3. Жирлек башкарма комитетының рәсми атамасы «Свияжск авыл жирлеге башкарма комитеты».

4. Жирлек башкарма комитеты жирлек Советына, жирлек халкына жаваплы һәм контроль астында.

5. Жирлек башкарма комитеты юридик зат булып тора, мөһере, үз исеме язылган бланклары бар.

6. Башкарма комитет эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

V бүлек. ЫШАНЫЧНЫ ЮГАЛТУ СӘБӘПЛЕ, ЖИРЛЕКТӘ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮЧЕ ЗАТЛАРНЫ ЭШТӘН АЗАТ ИТҮ (ВАЗЫЙФАДАН АЗАТ ИТҮ)

50 Статъя. Ышанычны югалту сәбәпле, муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә, ышанычны югалткан очракта эштән азат ителергә тиеш:

1) затның профилактика һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрмәве мәнфәгатьләр конфликты, аның ягы;

2) зат тарафыннан үзенә керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирмәү йә белә торып дәрәс булмаган яки тулы булмаган белешмәләр бирү;

3) Федераль законда билгелэнгән очрақлардан тыш, коммерция оешмасы идарәсе органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашу;

4) зат тарафыннан эшмәкәрлек эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) әгәр Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, затның идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган структур бүлекчәләренәң башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затта мәнфәгатьләр конфликтна китерә яки китерә ала торган шәхси кызыксыну барлыкка килүе турында билгеле булган зат, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләгән зат тарафыннан үзенә буйсынган зат тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрелмәгән очрақта, ышанычны югалту сәбәпле, эштән азат ителергә тиеш.

51 Статья. Жирлек башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы жирлек башлыгы тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Башкарма комитет структурасына жирлек башлыгы, жирлек башкарма комитеты житәкчесе урынбасары, жирлек башкарма комитеты секретаре керә.

3. Жирлек башкарма комитеты эшчәнлегендә жирле әһәмияткә ия мәсьәләләрне хәл итү буенча аның компетенциясенә караган мәсьәләләрне хәл итүгә ярдәм итү өчен, жирлек башлыгы карары белән координация, эксперт һәм башка ижтимагый (консультатив) Советлар формалашырга мөмкин. Күрсәтелгән киңәшләр жирлек башкарма комитеты структурасына керми. Аларда эш ижтимагый башлангычларда башкарыла.

52 Статья. Башкарма комитет вәкаләтләре

1. Жирлек башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- жирлек бюджеты проектын, жирлек бюджеты үтәләше турында хисап төзи һәм карый, жирлекнең социаль-икътисади комплекслы үсеше планнары һәм программалары проектларын эшли;

- жирлек бюджетының үтәләшен тәмин итә, жирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш планнарын һәм программаларын үтәүне оештыра;

- жирлек бюджеты үтәләше турында хисап, жирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш планнары һәм программалары үтәләше турында хисаплар әзерли;

- жирлекнең икътисадын һәм социаль өлкәсенәң торышын характерлаучы статистик күрсәткечләр жыюны оештыру һәм күрсәтелгән

күрсәткечләрне дәүләт хакимияте органнарына Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә бирүне оештыру;

2) муниципаль милек белән идарә итү, жирлек территориясендәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- жирлекнең муниципаль милегендә булган мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, файдалану һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

- жирлек Советы карары белән билгеләнә торган очрақларда жирлек Советының муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турындагы тәкъдимнәрен әзерли һәм килештерүгә кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән жирлекнең икътисади һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек итү турында килешүләр төзи; жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәге предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

- жирлек советы билгеләгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм Предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның житәкчеләрен эштән азат итә;

- муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алуны тәмин итә; муниципаль биремне бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан үтәүне финанс белән тәмин итә; жирлекне төзекләндерү, халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын төзү һәм ремонтлау, продукция житештерү, халыкның көнкүреш һәм социаль – мәдәни ихтыяжларын канәгәтләндерү өчен кирәкле хезмәтләр күрсәтү, жирлекнең үз матди һәм финанс чараларын кулланып башка эшләр башкаруга заказ бирүче булып тора;

3) Жир һәм башка табигый ресурсларны куллану, әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә:

- муниципаль милектәге жирләрне рациональ файдалану һәм саклауны планлаштыра һәм оештыра;

- законнарда билгеләнгән тәртиптә жирлек территориясендәге жир кишәрлекләрен бирә һәм ала;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар эшчәнлеге турында тиешле органнарга хәбәр итә;

4) авыл хужалыгын һәм эшкуарлыкны үстерү өлкәсендә:

- авыл хужалыгы житештерүен үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыра, Кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү өчен шартлар тудыра;

5) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- жирлек Советына раслауга кертэ, коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программаларын, жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, жирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын гамэлгэ ашыра, аларга карата таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә, шулай ук жирлек Советына аларның үтәлеше турында хисаплар кертә;

- жирлектә яшәүчеләрне элемтә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра, базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

- жирлектә яшәүчеләрнең күпләп ял итүе өчен шартлар тудыра һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буйларына ирекле үтеп керүен тәмин итүне оештыра;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын тотуны тәмин итә;

- жирлек чикләрендә халыкны су белән тәмин итүне, ташландык суларны агызуны, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыра;

б) төзекләндерү һәм транспорт өлкәсендә:

- каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю) һәм ташу эшчәнлеген оештыруда катнаша;

- жирлек территориясен төзекләндерүне оештыра (урамнарны яктырту, территорияне яшелләндерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тотуны да кертеп);

- адрес объектларына адреслар бирә, адресларны үзгәртә, юкка чыгара, мәгълүматны Дәүләт адреслы реестрына урнаштыра;

- жирлекнең торақ пунктлары чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамэлгә ашыра;

7) гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү өлкәсендә:

- жирлек территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары актларының үтәлешен, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән жирле үзидарә хокукларын бозучы, дәүләт хакимияте органнары һәм дәүләт вазыйфаи затлары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар актларына карата шикаять белдерә;

- авыл жирлеге чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итә;

- жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтә, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыра;

- муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, жирлек депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне

үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник яктан тәмин итүне гамәлгә ашыра;

- жирле үзидарәнең сайланган вазыйфаи затларын, жирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларын, жирлек Советы депутатларын һөнәри эзерләүне һәм квалификацияләрен күтәрүне, шулай ук муниципаль хезмәткәрләргә һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә өстәмә һөнәри белем алуны оештыра;

- жыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар уздыру, спорт, тамаша һәм башка массакүләм ижтимагый чаралар оештыру белән бәйлә законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

- милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклауга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чараларны тормышка ашыру өчен шартлар тудыра;

8) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшыләр белән эшләр өлкәсендә:

- авылда яшәүчеләрнең ялын оештыру һәм аларны мәдәният оешмалары хезмәте белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

- жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спорт үсешен тәмин итә, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыра;

- жирлектә балалар һәм яшыләр белән эшләр чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

9) жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәрәжәт вәкаләтләрен үтәр өлкәсендә;

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәрәжәт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәрәжәт вәкаләтләрен башкару өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларыннан тиешенчә файдалануны исәпкә алып бара һәм тәмин итәр;

- тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәрәжәт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- жирлек Советының карарлары нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалану тәмин итәр;

10) хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә:

- хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә муниципаль хокукий актлар кабул итәр;

- хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә координацион органнар төзи;

- хокук бозуларның сәбәпләрен һәм шартларын бетерү буенча чаралар күрәр;

- муниципаль берәмлек территориясендә хокук бозуларны профилактикалауда катнашучы затларның үзара хезмәттәшлеген тәмин итә;

- «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясындагы 1 өлешенң 1, 7-10 пунктларында каралган профилактик йогынты рәвешендәге хокук бозуларны профилактикалауны гамәлгә ашыра;

- хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә башка хокукларны гамәлгә ашыра;

11) башка вәкаләтләр:

- жирлек башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукий, мәгълүмати, матди - техник һәм башкача тәмин итүне гамәлгә ашыра;

- жирлекнең архив фондларын формалаштыруны тәмин итә;

- гражданнарны жирлек өчен мөһим булган, әлеге Уставның 6 статьясындагы 1 пунктының 4, 9 пунктчаларында каралган социаль әһәмияткә ия эшләрне (шул исәптән дежурлыкларны) үз теләге белән башкаруга жәлеп итү турында Карар кабул итә һәм аларны үткөрүне оештыра;

Социаль әһәмияткә ия эшкә махсус һөнәри эзерлек таләп итмәгән эшләр генә кертелә ала.

Социаль әһәмияткә ия эшләрне башкаруга жирлекнең эшкә сәләтле балигъ булган халкы төп эштән яки укудан буш вакытка өч айга бер тапкырдан да артмыйча жәлеп ителергә мөмкин. Шул ук вакытта социаль әһәмияткә ия эшләрнең дәвамлылыгы дүрт сәгатътән артык була алмый.

- жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча, законнар, әлеге Устав, жирлек Советы карарларыннан тыш, жирлек Советының яки жирлекнең башка жирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

2. Жирлек башкарма комитеты жирлекнең жирле әһәмиятенә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

- жирлек музейлары тудыра;

- жирлектә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;

- опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнаша;

- жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлек алып бару өчен шартлар тудыра;

-Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны тормышка ашыруга ярдәм итә;

- жирлек территориясендәге муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацияләү буенча чаралар оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;

- муниципаль Янгын сагы булдыра;

- туризм үсеше өчен шартлар тудыра;

- кеше хокукларын тээмин итүне ижтимагый контрольдә тотучы һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга ярдәм күрсәтүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтә.

- инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә ярдәм күрсәтә;

- федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтүләр сыйфатына бәйсез бәя бирүне оештыру өчен шартлар тудыра.

- торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарын наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданның торак урыннары бирә.

53 Статья. Жирлек Советының, жирлек башлыкларының, жирлек Башкарма комитетының һәм жирлекнең башка жирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеге нигезләре

1. Әлеге устав белән билгеләнгән вәкаләтләрне бүлү нигезендә, жирлек Советы, жирлек башлыгы һәм жирлек башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль башкаралар.

2. Жирлек советы һәм жирлекнең башкарма комитеты законнарда, әлеге Устав формаларында жирлекнең икътисади һәм социаль үсеше процесслары белән нәтижәле идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатьләрендә хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Жирлек советы һәм жирлек башкарма комитеты бер-берсенә имза салынганнан соң жиде көн эчендә кабул ителгән норматив хокукий актларны жибәрәләр.

4. Жирлек башлыгы, жирлек башкарма комитеты житәкчесе буларак, жирлек Советына жирлек советының хокукий актларын кабул итү, юкка чыгару, үзгәртү турында тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларны суд тәртибендә шикаят бирергә хокуклы.

5. Жирлекнең башка жирле үзидарә органнарының үзара бәйләнеш тәртибе жирлек Советы тарафыннан билгеләнергә мөмкин.

54 Статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрне хәл итү

Жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне килештерү процедуралары яки суд тәртибендә башкару юлы белән хәл ителәр.

55 Статья. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган буларак жирлек Башкарма Комитетының вәкаләтләре

Жирлек башкарма комитеты Муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган буларак:

1) жирлек территориясендә муниципаль контрольне оештыра һәм гамәлгә ашыра;

2) региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыра һәм гамәлгә ашыра, аны гамәлгә ашыру вәкаләтләре ул бирелгән;

3) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшли. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

4) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольнең нәтижәләлегенә мониторинг оештыра һәм үткәрә, аны уздыру күрсәткечләре һәм методикасы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана;

5) федераль законнарда, законнарда һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра;

VI бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАНАРЫ

56 Статья. Жирлекнең ревизия комиссиясе

1. Жирлекнең ревизия комиссиясе тышкы муниципаль финанс контроленең даими эшләүче органы булып тора, жирлек Советы тарафыннан төзелә һәм аңа хисап тотта.

Жирлекнең ревизия комиссиясе - жирле үзидарә органы.

2. Жирлекнең Ревизия комиссиясен оештыру һәм аның эшчәнлеген тәртибе «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренең контроль-хисап органнары эшчәнлеген оештыруның гомуми принциплары турында» 07.02.2011 ел, № 6-ФЗ Федераль закон, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, №131-ФЗ Федераль закон, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, башка федераль законнар һәм башка норматив хокукый актлар белән билгеләнә Россия Федерациясенең хокукый актлары, әлегә устав, жирлекнең ревизия комиссиясе турындагы нигезләмә, жирлек Советының расланган карары һәм жирлекнең башка муниципаль хокукый актлары белән расланган. Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә жирлекнең Ревизия комиссиясен оештыруны һәм эшчәнлеген хокукый жайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

57 Статья. Жирлекнең сайлау комиссиясе

1. Жирлекнең сайлау комиссиясе муниципаль орган булып тора, ул жирлек Советы депутатларын, жирле референдумны әзерләү һәм үткәрүне,

жирлек Советы депутатын чакыртып алу, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыручы жирле үзидарә органнары структурасына керми.

2. Жирлекнең сайлау комиссиясе Федераль закон һәм Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы тарафыннан төзелә» 2007 елның 7 маендагы 21-ТРЗ номерлы.

3. Сайлау комиссиясенең вәкаләтләре вакыты биш ел тәшкил итә.

4. Жирлекнең сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш бирү хокукы булган 6 әгъза составында формалаша.

5. Сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

6. Жирлекнең сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлеге тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән җайга салына.

7. Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча жирлек сайлау комиссиясенең вәкаләтләре Татарстан Республикасы Территориаль сайлау комиссиясенә йөкләнергә мөмкин.

VII бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЕ

58 Статья. Юридик зат хокукларына ия булган жирлекнең жирле үзидарә органнары

Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә жирлек Советы һәм жирлек башкарма комитеты юридик зат хокукларына бирелә.

Башкарма комитет органнарын юридик затлар сыйфатында дәүләт теркәве өчен нигез булып жирлек Советының муниципаль казна учреждениесе рәвешендә тиешле орган оештыру турындагы карары һәм жирлек башкарма комитеты җитәкчесе тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан аның турындагы нигезләмәне раслау тора.

59 Статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнары юридик затлар буларак

1. Жирлек исеменән жирлек башлыгы милек һәм башка бурычларны сатып алырга һәм тормышка ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясый ала.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнарына юридик зат хокуклары бирелгән органнар идарәче функцияләрне башкару өчен оештырыла торган муниципаль казна учреждениеләре булып торалар һәм юридик затлар сыйфатында федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәвенә алынырга тиеш

60 Статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнарын финанслау

1. Жирле үзидарә органнары һәм муниципаль жирлек органнары эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү бары тик жирлек бюджетының үз керемнәре хисабына башкарыла.

2. Законда, әлеге Устав, жирлек Советы карарларында каралган очрақларда жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

VIII бүлек. РАЙОН БАШЛЫГЫНЫҢ СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘРЕ МУНИЦИПАЛЬ ЖИРЛЕК ВАЗЫЙФАЛАРЫН БИЛӘҮЧЕ ЖИРЛЕКЛӘР ҺӘМ БАШКА ЗАТЛАР

61 Статья. Жирлек башлығына һәм жирлекнең башка вазыйфай затларына бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр

1. Жирлек башлығы һәм жирлекнең башка вазыйфай затлары эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре «Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекнең вәкилләкле органы депутаты, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 12.02.2009 елдагы 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм жирлек Советы карарлары нигезендә билгеләнә.

2. Даими нигездә эшләүче жирлек башлығына, аның урынбасарына пенсиягә чыгу сәбәпле бер тапкыр бирелә торган бүләкне түләү гарантияләнен. Бер тапкыр бирелә торган бүләкләүнең шартлары, күләме һәм түләү тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

Әлеге пунктның беренче абзацында каралган Гарантия жирлек башлығы, аның даими нигездә эшләүче урынбасарының вәкаләтләре туктатылган очрақта, 35 статьяның 16 өлешендәге жиденче абзацында, 36 статьясының 6 өлешендәге 2.1, 3, 6 - 8 пунктларында, 7.1 өлешендә, 10 өлешендә 5 - 7 пунктларында, 40 статьяның 10.1 өлеше, 73 статьяның 1 һәм 2 өлешләрендә каралган нигезләр буенча кулланылмый «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон.

62 Статья. Жирлек Советы депутаты, башка вазыйфай затлар эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре

1. Буш булмаган нигездә эшләүче жирлек Советы депутатына, жирлек Советы һәм аның органнары утырышларында катнашкан, жирлек Советы йөкләмәләрен үтәгән өчен, жирлек советы билгеләгән күләмдә акчалата компенсация түләнә. Компенсация жирлектә уртача хезмәт хакы күләменән

исәпләнгән сәгатьлек түләүне, шулай ук закон нигезендә командировка чыгымнарын түләүне үз эченә ала.

2. Бушка бирелмәгән нигездә үз вәкаләтләрен башкаручы жирлек башлыгы урынбасарына әлеге устав белән каралган очракларда жирлек башлыгының айлык акчалата бүләкенең 90% түләнә.

3. Жирлекнең Ревизия комиссиясе һәм сайлау комиссиясе әгъзаларына әлеге органнар эшендә катнашкан өчен жирлек Советының законнар, карарлары нигезендә акчалата компенсация түләнә.

63 Статья. Жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатларының кагылгысызлыгы гарантияләре

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән жирлек башлыгының, аларны җинаять яки административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алуда, тентүдә, сорау алуда, аларга карата башка җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук алар биләгән торак һәм (яки) хезмәт урыннары, аларның багажы, шәхси һәм башка депутатларга карата оператив-эзләү чаралары үткәргәндә хокуклары гарантияләре хезмәт транспорт чаралары, алар кулланган элемент чараларының язышулары федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә жирлек Советы депутаты тавыш биргәндә белдерелгән фикер, позиция һәм жирлек башлыгы статусына туры килгән башка гамәлләр өчен, шул исәптән аның вәкаләтләре срогы чыккач, җинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Бу нигезләмә жирлек Советы депутаты тарафыннан халык алдында хурлау, яла ягу яки Федераль законда каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.

IX бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҺӘМ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ЖАВАПЛИЛЫГЫ, АЛАРНЫҢ ЭШЧӘНЛЕГЕНӘ КОНТРОЛЬ ҺӘМ КҮЗӘТЧЕЛЕК

64 Статья. Жирле үзидарә органнарының һәм жирлекнең жирле үзидарә вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары федераль законнар нигезендә жирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында җаваплы.

65 Статья. Ышанычны югалту сәбәпле муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә, ышанычны югалткан очракта эштән азат ителергә тиеш:

1) затның мәнфәгатьләр конфликттын булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрмәве, аның ягы ул;

2) зат тарафыннан үзенә керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирмәү йә белә торып дәрәс булмаган яки тулы булмаган белешмәләр бирү;

3) Федераль законда билгеләнгән очрактардан тыш, коммерция оешмасы идарәсе органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашу;

4) зат тарафыннан эшмәкәрлек эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) әгәр Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, затның идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган структур бүлекчәләренә башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затта мәнфәгатьләр конфликттына китерә яки китерә ала торган шәхси кызыксыну барлыкка килүе турында билгеле булган зат, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләгән зат тарафыннан үзенә буйсынган зат тарафыннан мәнфәгатьләр конфликттын булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрелмәгән очракта, ышанычны югалту сәбәпле, эштән азат ителергә тиеш.

66 Статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы

Жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә килеп җитә.

67 Статья. Жирлек Советы депутатларының халык алдында җаваплылыгы

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән жирлек башлыкларының, жирлек халкы алдында җаваплылыгы хокукка каршы карарлар кабул итү яисә суд тәртибендә расланган очракта хокукка каршы гамәлләр кылу (гамәл кылмау) нәтижәсендә килеп чыга.

2. Авыл халкының ышанычын югалткан жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, жирлек халкы тарафыннан әлеге Уставның 14 статьясында билгеләнгән очрактарда һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

68 Статья. Жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарәнең дәүләт алдында вазыйфай затларының җаваплылыгы

Жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарәнең дәүләт алдындагы вазыйфай затларының жаваплылыгы тиешле судның Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституциячел законнар, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе (уставы), муниципаль берәмлек уставы бозылган очракта, шулай ук күрсәтелгән органнар һәм вазыйфай затлар тарафыннан аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән тиешенчә башкармаган очракта карарына нигезләнә.

Х бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

69 Статья. Жирлекнең муниципаль хокукый актлары системасы

1. Жирлекнең муниципаль хокукый актлары системасына керә:

1) Жирлек Уставы;

2) жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;

3) жирлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

4) жирлек башлыгының, башка органнарының һәм жирле үзидарәнең элге Уставта каралган вазыйфай затларының норматив һәм башка хокукый актлары.

2. Жирлек уставы һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында иң югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә һәм жирлекнең бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар жирле референдумда кабул ителгән элге Уставка һәм хокукый актларга каршы килергә тиеш түгел.

3. Жирлек уставына, элге уставка, Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга һәм алар нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законнарына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актка каршы килү рөхсәт ителми.

4. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокукый актлар жирлекнең бөтен территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш.

5. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданнар, оешмалар житәкчеләре, дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары федераль законнар һәм административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә жавап тоталар.

6. Жирлекнең муниципаль хокукый актлары Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарга, федераль законнарга һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, законнарга, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларына каршы килергә тиеш түгел.

7. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәлләре тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) жирле

үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан туктатылырга мөмкин, ә жирле үзидарә органнарының федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыруны жайга салучы өлешендә - Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы йә вәкаләтле орган тарафыннан Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте.

Норматив характерга ия булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы, Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясе Президенты каршындагы вәкаләтле вәкилнең Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелгән тиешле күрсәтмәсен алган очракта, аны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан кичекмәстән туктатыла. Алынган күрсәтмәнең үтәлеше турында жирлек башкарма комитеты яисә жирле үзидарә вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә жирлек Советы карар кабул ителгәннән соң өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

8. Муниципаль берәмлек гамәлгә куючы оешмаларның хокукый статусын, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләргә билгели торган кеше һәм граждандан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар аларны рәсми бастырып чыгарганнан соң үз көченә керә.

70 Статья. Гражданнарны турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү жирле референдумда белдерелгән гражданнарны турыдан-туры белдерү юлы белән башкарыла.

2. Әгәр жирлектә яшәүчеләргә турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль хокукый актны, жирле үзидарә органын яисә жирлекнең жирле үзидарә органы вазыйфаи затын кабул итү (бастыру) таләп ителсә, әлеге актны кабул итү (басма) үз көченә кәргән карар үз көченә кәргән көннән 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый актны әзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш акт. Күрсәтелгән вакыт өч айдан артып китә алмый.

3. Гражданнарны турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны тормышка ашыру өчен кирәкле муниципаль хокукый актны чыгару вакытын бозу жирлек башлыгын кире алу, жирлек башкарма комитеты житәкчесен эштән чыгару яки жирлек Советы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

71 Статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар төрләре

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләренә үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукий актлар чыгара:

1) жирлек советы-жирлек Советы карарлары;

2) жирлек башлығы-жирлек башлығы карарлары һәм боерыклары;

2. Жирле үзидарәнең башка вазыйфаи затлары үз вәкаләтләре чикләрендә әлеге уставларда, аларның статусын билгели торган башка муниципаль хокукий актларда билгеләнгән күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

72 Статья. Муниципаль хокукий актлар әзерләү

1. Муниципаль хокукий актлар проектларын жирлек башлығы, жирлек Советы депутатлары, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре, шулай ук жирлекнең ревизия комиссиясе алып бара ала.

2. Муниципаль хокукий актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документлар исемлегенә һәм формасы жирлек Советы Регламенты белән, жирлек башлығы тарафыннан билгеләнә.

3. Зеленодольск шәһәр прокуроры үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында гамәлдәге норматив хокукий актларны камилләштерү зарурлыгын билгеләгәндә жирлекнең жирле үзидарә органнарына закон чыгару инициативасы хокукына ия булган үзгәрешләр, өстәмәләр турында, муниципаль хокукий актларны кире кагу яки кабул итү турында тәкъдимнәр кертәргә хокуклы.

4. Эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукий актлар проектлары Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукий актлар белән билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары тарафыннан үткәрелә торган Жайлау йогынтысын бәяләргә тиеш.

Муниципаль норматив хокукий актлар проектларының жайлау йогынтысын бәяләү эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлегенә субъектлары өчен артык вазыйфалар, тьюлар һәм чикләүләр кертә торган яисә аларны кертүгә ярдәм итүче нигезләмәләренә, шулай ук эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлегенә субъектларының һәм жирле бюджетларның нигезсез чыгымнары барлыкка килүгә ярдәм итүче нигезләмәләренә ачыклау максатларында үткәрелә.

73 Статья. Жирлек советының хокукий актлары

1. Жирлек Советы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек уставы белән үз компетенциясенә караган мәсьәләләр буенча жирлек территориясендә үтәлгә тиешле кагыйдәләренә, жирлек Советы регламентын, жирлек башлығын отставкага жибәрү турында карарны, шулай ук жирлек Советы эшчәнлеген оештыру һәм федераль

законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек уставы белән аның компетенциясенә кергән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Жирлек Советы карарлары, законнарда, әлеге устав белән билгеләнгән очрактан тыш, жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Жирлек Советының жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгаруны, жирлек бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан карарлары жирлек Советы каравына бары тик жирлек башкарма комитеты житекчәсе инициативасы буенча яки аның бәяләмәсе булган очракта гына кертелә ала. Әлеге бәяләмә жирлек Советына жирлек башкарма комитетына карар проектын тапшырганнан соң утыз көн эчендә тапшырыла.

4. Жирлек Советы карарларына жирлек башлыгы тарафыннан кабул ителгәннән соң өч көн эчендә имза салына һәм әлеге устав белән билгеләнгән тәртиптә халыкка игълан ителә.

74 Статья. Жирлекнең муниципаль хокукый актларын кире кагу һәм аларның гамәлләрен туктату

Жирлекнең муниципаль хокукый актлары юкка чыгарылырга яки аларның гамәлләре жирлекнең жирле үзидарә органнары яисә тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан туктатылырга мөмкин, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелсә яки күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның вәкаләтләре исемлеген үзгәртсә - жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең вәкаләтләренә муниципаль хокукый актның гамәлдә булуын юкка чыгарган яки туктаткан вакытта тиешле муниципаль хокукый акт кабул итү (басма), шулай ук суд тарафыннан кертелгән; ә жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны жайга салучы өлешендә - Россия Федерациясә дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы).

Норматив характерга ия булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы, Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясә Президенты каршындагы вәкаләтле вәкилнең Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясә законнары нигезендә бирелгән тиешле күрсәтмәсен алган очракта, аны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан кичекмәстән туктатыла. Алынган күрсәтмәнең үтәлеше турында жирле үзидарәнең башкарма-боеру органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясә Президенты каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә жирле үзидарәнең вәкиллекле органнары карар кабул ителгәннән соң өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

75 Статья. Жирлек башлыгының хокукый актлары

Жирлек башлыгы законнар, әлеге Устав, жирлек Советы карарлары белән билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә жирлек Советы эшчәнлеген оештыру, жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре һәм жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча карарлар һәм карарлар, шулай ук жирлек башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара.

Жирлек башлыгы «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә әлеге устав белән үз компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара.

76 Статья. Муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (игълан итү) һәм үз көченә керү тәртибе

1. Жирлек Советы карарлары, әгәр дә карар үзе билгеләнмәгән булса, жирлек башлыгы имзалаган көннән 10 көн узгач үз көченә керә.

Жирлек Советының салымнар һәм жыемнар турындагы хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Жирлек Советының жирлек уставын кабул итү яки әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарлары Федераль законда, әлеге устав белән билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек башлыгының, Жирле үзидарәнең башка вазыйфай затларының хокукый актлары, әгәр актлар үзләре белән билгеләнмәгән булса, аларга кул куелган көннән үз көченә керә.

3. Муниципаль берәмлек гамәлгә куючы оешмаларның хокукый статусын, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләргә билгели торган кеше һәм гражданд хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар аларны рәсми бастырып чыгарганнан соң үз көченә керә.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары булырга тиеш: исеме, имзалау датасы (жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен – шулай ук жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен), теркәү номеры, хокукый актка кул куйган вазыйфай затның исеме.

5. Жирлек Советының жирлек бюджеты турында, аның үтәләше турында хисап, жирле салымнар һәм жыемнар билгеләү турындагы карарлары, жирлек Советы Регламенты, жирлек башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукый актлар, муниципаль хокукый актлардан яисә федераль закон белән чикләнгән белешмәләргә үз эченә алган аерым нигезләмәләреннән тыш, ун көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш (игълан ителгән).

6. Шулай ук муниципаль сайлауларны, жирле референдумны билгеләү, жирлек Советы депутатын чакыртып алу, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлек башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау, жирлек башкарма комитеты житәкчесенәң урынбасарын билгеләү турында норматив булмаган хокукый актлар (халыкка игълан итү) мәжбүри басылып чыгарга тиеш.

7. Закон яисә әлеге Устав нигезендә рәсми бастырып чыгару мәжбүри булмаган норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яки жирле үзидарәнәң вазыйфаи затлары карары буенча басылып чыгарга мөмкин (игълан ителгән).

8. Басылганда (игълан ителгәндә) муниципаль хокукый актның реквизитлары күрсәтелә.

9. Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка игълан итү) аша башкарыла:

- жирлек халкына хокукый акт текстын үзәкләштерелгән тәртиптә тарату (тарату), шул исәптән махсус басма рәвешендә;

- хокукый акт текстын жирлекнәң торак пунктлары территорияләрендә махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Күрсәтелгән стендлар һәм аларның урнашу урыннары саны жирлек Советы тарафыннан раслана һәм жирлектә яшәүчеләрнәң муниципаль хокукый акты тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

- «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында» хокукый акт текстын урнаштыру (<http://pravo.tatarstan.ru>).

10. Муниципаль хокукый актны бастырып чыгарганда (игълан иткәндә) тиешле актны игълан итү датасы күрсәтеләргә тиеш, алар актны раслау (тарату) башлану яки аны мәгълүмат стендына урнаштыру датасына туры киләргә тиеш.

11. Жирле үзидарә органнарының, муниципаль предприятиеләрнәң һәм учреждениеләрнәң хокукый статусын билгели торган кеше һәм граждан хокукларына, ирекләрәнә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар жирлек башлыгы Татарстан Республикасы норматив хокукый актларының бердәм банкына законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда кертү өчен Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына жиберелә.

XI бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ

77 Статья. Муниципаль хезмәтне жайга салу

Муниципаль хезмәтне, муниципаль хезмәтнәң муниципаль вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәтнәң статусын, муниципаль хезмәтнәң узу шартларын һәм тәртибен кертәп, хокукый жайга салу федераль закон, шулай ук аның нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законы, әлеге устав һәм жирлекнәң башка муниципаль хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

78 Статья. Муниципаль хезмэт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмэт вазыйфасы-жирле үзидарэ органында, жирлекнең сайлау комиссиясе аппаратында әлеге Устав нигезендә барлыкка килә торган, жирле үзидарэ органы, жирлекнең сайлау комиссиясе вәкаләтләрен үтәүне тәэмин итү вазыйфалары белән билгеләнгән вазыйфалар даирәсендә билгеләнгән.

2. Муниципаль хезмэт вазыйфалары Татарстан Республикасы законы белән раслана торган Татарстан Республикасында муниципаль хезмэт вазыйфалары реестры нигезендә жирлек башлыгы тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

3. Жирле үзидарэ органы, сайлау комиссиясе аппараты штат расписаниесен төзегәндә һәм раслаганда Татарстан Республикасында муниципаль хезмэт вазыйфалары реестрында каралган муниципаль хезмэт вазыйфалары исемнәре кулланыла.

79 Статья. Муниципаль жирлек хезмәте

1. Жирлекнең муниципаль хезмәте-хезмэт килешүе (контракт) төзү юлы белән биләп торган муниципаль хезмэт вазыйфаларына даими нигездә башкарыла торган гражданның профессиональ эшчәнлеге.

2. Аның исемненән яллаучы вәкаләтләрен жирлек башлыгы, жирлекнең жирле үзидарэ органы житәкчесе, жирлекнең сайлау комиссиясе рәйсе яки яллаучы вәкиле булырга мөмкин булган вәкил гамәлгә ашыра торган муниципаль оешма муниципаль хезмәткәр булып тора.

3. Муниципаль хезмэт вазыйфаларының һәм Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәте вазыйфаларының Татарстан Республикасы муниципаль хезмәтенең тиешле вазыйфаларына һәм дәүләт граждан хезмәте вазыйфаларына квалификация таләпләрен исәпкә алып Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә.

4. Жирлекнең муниципаль хезмәте Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмэт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы федераль закон һәм башка федераль законнар, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары, әлеге Устав һәм жирлекнең муниципаль хезмәте турындагы Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла. Муниципаль хезмәткәрләргә «Россия Федерациясендә муниципаль хезмэт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләр белән хезмэт турында Россия Федерациясе законнары кагыла.

5. Жирлекнең муниципаль хезмәте белән идарә итү турыдан-туры жирлек башкарма комитеты житәкчесе һәм (яки) жирлекнең башкарма комитетының вәкаләтле заты тарафыннан башкарыла.

6. Жирлекнең муниципаль хезмәтен финанслау жирлек бюджеты хисабына башкарыла.

80 Статья. Муниципаль хезмәткәр

1. Муниципаль хезмәткәр булып 18 яшькә житкән, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә әлеге устав белән билгеләнгән тәртиптә жирлекнең муниципаль хезмәте вазыйфасы буенча жирлек бюджеты акчалары исәбеннән түләнгән торган акчалата тоту өчен бурычларны башкаручы граждандан тора.

2. Жирле үзидарә органнары, жирлек сайлау комиссиясе эшчәнлеген техник тәмин итү буенча вазыйфаларны башкаручы затлар муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләмиләр һәм муниципаль хезмәткәр түгелләр.

81 Статья. Муниципаль хезмәткәрнең хокуклары

1. Муниципаль хезмәткәргә хокуклы:

1) муниципаль хезмәтнең биләнгән вазыйфасы буенча аның хокукларын һәм бурычларын, вазыйфа йөкләмәләрен үтәү сыйфатын бәяләү критерийлары һәм хезмәт буенча алга таба мавыктыру шартлары белән танышу;

2) вазыйфаи бурычларны үтәү өчен кирәкле оештыру-техник шартларны тәмин итү;

3) хезмәт хақы һәм хезмәт законнары, Муниципаль хезмәт турындагы законнар һәм хезмәт килешүе (контракт)нигезендә башка түләүләр;

4) эш вакытының нормаль озынлыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эшләми торган бәйрәм көннәрен, шулай ук еллык түләүле ялны тәмин итү белән тәмин ителгән ял;

5) билгеләнгән тәртиптә вазыйфаи бурычларны үтәү өчен кирәкле мәгълүмат һәм материаллар алу, шулай ук жирле үзидарә органы, жирлекнең сайлау комиссиясе эшчәнлеген камилләштерү турында тәкъдимнәр кертү ;

6) муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфасын биләүгә конкурста үз инициативасы буенча катнашу;

7) жирле бюджет акчалары хисабына муниципаль хокукый акт нигезендә өстәмә һөнәри белем алу;

8) шәхси мәгълүматларны яклау;

9) шәхси эшенең барлык материаллары, һөнәри эшчәнлек турындагы фикерләре һәм башка документлар белән таныштыру, шулай ук шәхси эшене аның язмача аңлатмаларын жәлеп итү;

10) берләшү, профессиональ союзлар булдыру хокукын да кертәп, аларның хокукларын, социаль-икътисадый һәм профессиональ мәнфәгатьләрен яклау өчен;

11) хезмәт законнары нигезендә индивидуаль хезмәт бәхәсләрен карау, муниципаль хезмәттә үз хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау, шул исәптән судка аларның хокук бозулары турында шикаять бирү;

12) Россия Федерациясе законнары нигезендә пенсия белән тәмин итү.

2. Муниципаль хезмәткәр, контракт буенча Башкарма комитет житәкчесе вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәрдән тыш, яллаучы вәкиленә алдан язып куелган эшне башкарырга хокуклы, әгәр бу мәнфәгатьләр конфликттына китермәсә һәм «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаган булса.

82 Статья. Муниципаль хезмәткәрнең хезмәт тәртибенә таләпләр

1. Муниципаль хезмәткәр бурычлы:

1) вазифа вазыйфаларын намус белән, югары профессиональ дәрәжәдә башкарырга;

2) Барлык физик һәм юридик затларга һәм оешмаларга тигез, битараф мөнәсәбәт тәмин итәргә, нинди дә булса Ижтимагый яки дини берләшмәләргә, һөнәри яки социаль төркемнәргә, гражданнырга һәм оешмаларга өстенлек бирмәскә һәм мондый берләшмәләргә, төркемнәргә, оешмаларга һәм гражданнырга карата битарафлыкка юл куймаска;

3) хезмәт вазыйфаларын намуслы башкаруга комачаулый торган нинди дә булса шәхси, милек (финанс) һәм башка мәнфәгатьләр йогынтысы белән бәйлә гамәлләр кылмаска;

4) сәяси партияләр, башка ижтимагый һәм дини берләшмәләр һәм башка оешмалар карарларының профессиональ хезмәт эшчәнлегенә йогынты ясау мөмкинлеген бөтөрә торган нейтральлекне саклау;

5) гражданныр белән эш итүдә дөрөслек күрсәтергә;

6) Россия Федерациясе халыкларының әхлакый горөф-гадәтләренә һәм горөф-гадәтләренә хөрмәт күрсәтергә;

7) төрле этник һәм социаль төркемнәрнең, шулай ук конфессияләрнең мәдәни һәм башка үзенчәлекләрен исәпкә алырга;

8) милләтара һәм динара татулыкны үстерү;

9) аның абруена яки муниципаль орган абруена зыян китерә алган конфликтлы ситуацияләргә юл куймаска.

2. Житәкче булган муниципаль хезмәткәр муниципаль хезмәткәрләренә сәяси партияләр, башка ижтимагый һәм дини берләшмәләр эшчәнлегендә катнашырга мәжбүр итү очракларына юл куймаска тиеш;

83 Статья. Муниципаль хезмәткәр вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәткәр бурычлы:

1) Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнары, федераль законнары, Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актларын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм башка норматив хокукый актларын, әлегә Устав һәм башка муниципаль хокукый актларны үтәргә һәм аларның үтәлешен тәмин итәргә;

2) вазыйфаи инструкция нигезендә вазифа вазыйфаларын башкару;

3) расасына, милләтенә, теленә, дингә мөнәсәбәтенә һәм башка шартларга, шулай ук оешмаларның хокукларына һәм законлы мәнфәгатьләренә бәйсез рәвештә кеше һәм граждан хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә;

4) жирле үзидарә органында, жирлекнең сайлау комиссиясе аппаратында билгеләнгән эчке хезмәт тәртибе кагыйдәләрен, вазыйфаи инструкцияне, хезмәт мәгълүматы белән эшләү тәртибен үтәргә;

5) эш бурычларын дөрөс башкару өчен кирәкле квалификация дәрәжәсен саклау;

6) дәүләт һәм федераль законнар белән саклана торган серне тәшкит итүче белешмәләрен, шулай ук вазыйфа йөкләмәләрен үтәү белән бәйле аңа билгеле булган белешмәләрен, шул исәптән гражданнарның шәхси тормышына һәм сәламәтлегенә кагылышлы яисә аларның намусына һәм абруена кагылган белешмәләрен игълан итмәскә;

7) дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне, шул исәптән аңа вазыйфа йөкләмәләрен үтәү өчен бирелгән мөлкәтне сакларга;

8) билгеләнгән тәртиптә үзе һәм гаилә әгъзалары турында Россия Федерациясе законнарында каралган белешмәләрен тапшырырга;

9) яллаучы вәкиленә Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыккан көнне Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыгу яки чит ил гражданлыгын алган көнне чит ил гражданлыгын алу турында хәбәр итәргә;

10) расасына, милләтенә, теленә, дингә мөнәсәбәтенә һәм башка шартларга, шулай ук оешмаларның хокукларына һәм законлы мәнфәгатьләренә бәйсез рәвештә кеше һәм граждан хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә;

11) «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрен үтәргә, йөкләмәләрен үтәргә, тыюларны бозмаска;

12) үз житәкчеңнең язма формасында вазифаи бурычларны үтәгәндә кызыксыну уяту турында хәбәр итәргә, ул мәнфәгатьләр конфликтна китерергә мөмкин һәм мондый конфликтны булдырмау буенча чаралар күрергә мөмкин.

2. Муниципаль хезмәткәр үзенә бирелгән йөкләмәне үтәргә хокуклы түгел.

84 Статъя. Керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында мәгълүмат бирү

1. Тиешле исемлеккә кертелгән муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләүгә дәгъва кылучы гражданнар, күрсәтелгән вазыйфаларны биләүче муниципаль хезмәткәрләр яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) үзләренә керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре

турында белешмэләр бирергә тиеш. Күрсәтелгән белешмэләр Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәткәрләре тарафыннан керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмэләр бирү өчен билгеләнгән тәртиптә, срокларда һәм форма буенча тапшырыла.

2. Тиешле исемлеккә кертелгән муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәр үз чыгымнары, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының чыгымнары турында белешмәләре Россия Федерациясе субъектлары дәүләт граждан хезмәткәрләре керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмэләр бирү өчен билгеләнгән тәртиптә һәм форма буенча тапшырырга тиеш.

3. Муниципаль хезмәткәр, аның тормыш иптәше (хатыны) һәм балигы булмаган балаларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту «коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрена 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп торы турында» 2012 елның 3 декабрена 230-ФЗ номерлы Федераль законда каралган тәртиптә, норматив хокукый актлар нигезендә башкарыла. Россия Федерациясе Президентының хокукый актлары, Россия Федерациясе субъектларының законнары һәм башка норматив хокукый актлары, муниципаль хокукый актлар.

4. Муниципаль хезмәткәрләргә үзләренә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүматлар тапшырмау, яисә мондый мәгълүматларны тапшыру мәжбүри булса, йә белә торып ялган яки тулы булмаган мәгълүматлар бирү муниципаль хезмәткәрне муниципаль хезмәттән азат итүгә китерә торган хокук бозу булып тора.

85 Статъя. Муниципаль белән бәйлә чикләүләр һәм тыюлар хезмәт

1. Гражданин муниципаль хезмәткә кабул ителә алмый, ә муниципаль хезмәткәр муниципаль хезмәттә була алмый:

1) аны законлы көченә кәргән судның сәләтсез яки чикләнгән сәләтле карары дип тану;

2) аны законлы көченә кәргән суд карары буенча муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча вазыйфа вазыйфаларын башкару мөмкинлеген бетерә торган жәзага хөкөм итү;

3) әгәр гражданин дөгъва итә торган муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча яисә муниципаль хезмәт вазыйфасы биләп торучы муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча вазыйфа йөкләмәләрен башкару мондый белешмәләрдән файдалануга бәйлә булса, дәүләт һәм башка федераль законнар белән саклана торган белешмәләргә юл кую процедурасын узудан баш тарту;

4) муниципаль хезмәткә керүгә яки аны узуга комачаулый торган һәм медицина учреждениесе бәяләмәсе белән расланган авыру булу. Диспансеризация узу тәртибе, мондый авырулар исемлеге һәм медицина учреждениесенә бәяләмә формасы Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнә;

5) якин туганлык яки мөлкәт (ата-аналар, балалар, кардәшләр, шулай ук кардәшләр, апа-сенеңләр, ата-аналар, балаларның ата-аналары, балалары) муниципаль берәмлек башлыгы белән (әгәр муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү бу вазыйфаи затка турыдан-туры буйсыну яки контрольлек белән бәйлә булса) яки муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү турыдан-туры буйсыну яисә буйсыну белән бәйлә булса, жирле администрацияне житәкли) аларның берсенә икенчесенә контрольлек итүе;

6) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгын туктату - аның нигезендә чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булырга, аларга чит ил гражданлыгын алырга яисә Россия Федерациясе гражданының чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алырга хокукы, аның нигезендә чит ил дәүләте гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы, муниципаль хезмәттә булырга хокукы;

7) чит ил дәүләтенә (чит дәүләтләрнең) гражданлыгы булу, муниципаль хезмәткәр Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы чит ил гражданы булып тору очрактарыннан тыш, аның нигезендә чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булырга хокукы;

8) муниципаль хезмәткә кергәндә ялган документлар яисә белә торып ялган мәгълүматлар бирү;

9) «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда, «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башкагаль булмаган законнарда каралган белешмәләргә яисә муниципаль хезмәткә кергәндә белә торып дәрәс булмаган яисә тулы булмаган мәгълүматларны тапшырмау.

2. Муниципаль хезмәт узу сәбәпле муниципаль хезмәткәрләргә тыела:

1) очракта муниципаль хезмәт вазыйфасын биләргә:

а) Россия Федерациясе дәүләт вазыйфасына яисә Россия Федерациясе субъекты дәүләт вазыйфасына сайланганда яисә билгеләнгәндә, шулай ук дәүләт хезмәте вазыйфасына билгеләнгәндә;

б) муниципаль вазыйфага сайлау яисә билгеләү;

в) органда түләүле сайлау вазыйфасына сайланулар

һөнәри берлекнең, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлек сайлау комиссиясе аппаратында оештырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлау органында:

2) эшқуарлык эшчәнлегә белән шәхсэн яисә ышанычлы затлар аша шөгыйльләнергә, шулай ук хужалык итүче субъект белән идарә итүдә катнашырга (торақ, торақ-төзелеш, гараж кооперативларыннан, бакчачылык, яшелчәчелек, дача кулланучылар кооперативларыннан, күчәмсез милек

милекчеләре ширкәтләреннән һәм профсоюзның билгеләнгән тәртиптә теркәлгән ширкәтләреннән тыш), әгәр федераль законнарда башкача каралмаган булса яки, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән, аңа бу оешма белән идарә итүдә катнашу бурычы куелмады;

4) органда өченче як эшләре буенча адвокат яки вәкил булу жирле үзидарә, муниципаль сайлау комиссиясе ул муниципаль хезмәт вазыйфасын били торган оешмалар яисә әгәр ул мөшрикләр, пәйгамбәрләрне вә аларның эшләрен инкяр итсәләр, тәхкыйк хакны инкяр итми торган кешеләрне ул пәйгамбәрләргә яки аларның юлына беркетелде,

федераль законнарда каралган;

5) вазыйфаи хәленә бәйле яисә вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә физик һәм юридик затлардан бүләкләр (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәтләр күрсәтү, күнел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләр) алырга. Беркетмә чаралары, хезмәт командировкалары һәм башка рәсми чаралар белән бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрләргә алынган бүләкләр муниципаль милек булып таныла һәм акт буенча муниципаль хезмәткәрләргә жирле үзидарә органына, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясенә тапшырыла. Беркетмә чарасы, хезмәт командировкасы яки башка рәсми чара белән бәйле рәвештә алынган бүләкне тапшырган муниципаль хезмәткәр аны Россия Федерациясе норматив хокукый актлары белән билгеләнгән тәртиптә сатып ала ала;

6) физик һәм юридик затлар акчалары исәбеннән командировкаларга, башка муниципаль берәмлекләрнең сайлау комиссияләре, шулай ук дөүләт хакимияте органнары һәм чит дөүләтләрнең жирле үзидарә органнары, халыкара һәм чит ил коммерциячел булмаган оешмалар белән үзара нигездә гамәлгә ашырыла торган командировкалардан тыш, чыгарга;

7) вазифа йөкләмәләрен үтәүгә бәйле булмаган максатларда, матди - техник, финанс һәм башка тәэминат чараларын, башка муниципаль мөлкәтне кулланырга;

8) муниципаль хезмәт белән бәйле булмаган максатларда, федераль законнар нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән белешмәләрне яки вазифа йөкләмәләрен үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган хезмәт мәгълүматларын таратырга яки кулланырга;

9) әгәр дә бу аның вазифаларына керми икән, жирле үзидарә органы, муниципаль берәмлек сайлау комиссиясе һәм аларның житәкчеләре эшчәнлегенә карата гавами белдерүләр, хөкемнәр һәм бәяләүләр, шул исәптән масса күләм мәгълүмат чараларында, масса күләм мәгълүмат чараларында;

10) муниципаль берәмлек башлыгының язмача рөхсәтеннән башка бүләкләр, чит ил дөүләтләре, халыкара оешмалар, шулай ук сәяси партияләр, башка ижтимагый берләшмәләр һәм дини берләшмәләр белән хезмәттәшлек итү муниципаль берәмлек башлыгының мактаулы һәм махсус исемнәрен (фәнни) чит илләрдән, халыкара оешмалардан тыш) кабул итәргә;

11) сайлау алды агитациясе, шулай ук референдум мәсьәләләре буенча агитация өчен эш урынының өстенлекләрен куллану;

12) үз вазифаларынан сәяси партияләр, дини һәм башка ижтимагый берләшмәләр мәнфәгатьләрендә файдалану, шулай ук күрсәтелгән берләшмәләргә муниципаль хезмәткәр сыйфатында халык алдында мөнәсәбәт белдерү;

13) жирле үзидарә органнарында, башка муниципаль органнарда сәяси партияләр, дини һәм башка ижтимагый берләшмәләр структураларын (һөнәри берлекләрдән, шулай ук ветераннар һәм ижтимагый үзешчәнлек органнарынан тыш) оештырырга яки күрсәтелгән структураларны булдыруга булышлык итәргә;

14) хезмәт бәхәсен жайга салу максатларында вазыйфа йөкләмәләрен үтәүне туктатырга;

15) Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының башка органнары һәм Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган структур бүлекчәләре составына керергә;

16) яллаучы (эш бирүче) вәкиленең чит илләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана торган эшчәнлек белән язма рәхсәтәннән башка шөгыльләнәргә, әгәр Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса.

3. Гражданин муниципаль хезмәттән киткәннән соң хокуклы түгел оешмалар яки физик затлар мәнфәгатьләрендә таратырга яки кулланырга конфиденциаль характердагы мәгълүматлар яки аңа вазифа йөкләмәләрен үтәү белән бәйле рәвештә билгеле булган хезмәт мәгълүматы.

4. Россия Федерациясе норматив хокукый актлары белән билгеләнгән вазыйфалар исемлегенә кертелгән муниципаль хезмәт вазыйфасын биләгән граждан хезмәт шартнамәсе шартларында муниципаль хезмәттән киткәннән соң ике ел эчендә хезмәт шартнамәсе шартларында оешмадагы вазыйфаларны биләргә һәм (яисә) әлеге оешмада, әлеге оешма белән муниципаль(административ) идарә итүнең аерым функцияләре федераль законнарда каралган очракларда, граждан-хокукый шартнамә шартларында эшне башкарырга хокуклы түгел. муниципаль хезмәткәрнең вазыйфа (хезмәт) бурычлары, муниципаль хезмәткәрләрнең хезмәт тәртибе таләпләрен үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу буенча тиешле комиссия ризалыгынан башка, ул Россия Федерациясе норматив хокукый актлары белән билгеләнгән тәртиптә бирелә.

86 Статья. Мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яки жайга салу турында чикләүләргә һәм тыюларны, таләпләргә үтәмәү һәм коррупциягә каршы тору максатларында билгеләнгән бурычларны үтәмәү өчен түләттерү

«Россия Федерациясендә муниципаль хезмэт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы федераль закон, «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы федераль закон һәм башка федераль законнар белән мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә жайга салу турындагы чиклүүләрне, таләпләрне үтәмәү һәм коррупциягә каршы тору максатларында билгеләнгән бурычларны үтәмәү өчен.

87 Статья. Муниципаль хезмәткәрне акчалата тоту

1. Муниципаль хезмәткәрне акчалата тоту муниципаль хезмәткәрнең вазыйфаи окладынан (алга таба - вазыйфаи оклад), шулай ук Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә торган айлык һәм башка өстәмә түләүләрдән тора.

2. Вазыйфа окладының күләме, шулай ук айлык һәм башка өстәмә түләүләр күләме һәм аларны гамәлгә ашыру тәртибе Россия Федерациясе законнары һәм законнары нигезендә чыгарыла торган жирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

3. Әгәр жирлеккә федераль законнарда билгеләнгән очрактарда һәм тәртиптә бюджет тәмин ителешен тигезләү максатларында дотацияләр бирелсә, муниципаль хезмәткәрләрнең хезмэт хакы күләме Татарстан Республикасы Законында каралган чик нормативлар нигезендә билгеләнә.

88 Статья. Муниципаль хезмәткәр өчен гарантияләр

1. Муниципаль хезмәткәргә гарантияләнә:

1) вазыйфаи инструкция нигезендә аларга вазифа йөкләмәләрен үтәүне тәмин итә торган эш шартлары;

2) үз вакытында һәм тулы күләмдә акча алу хокукы тоту;

3) эш вакытының нормаль озынлыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эшләми торган бәйрәм көннәрен, шулай ук еллык түләүле ялны тәмин итү белән тәмин ителгән ял;

4) муниципаль хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына, шул исәптән муниципаль хезмәткәр пенсиягә чыкканнан соң да, медицина хезмәте күрсәтү;

5) тиешле еллар эшләгән өчен һәм инвалидлык белән бәйле рәвештә пенсия белән тәмин итү, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең гаилә әгъзаларын вазыйфа йөкләмәләрен үтәү һәм аларга бәйле рәвештә килгән очракта пенсия белән тәмин итү;

6) вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрнең сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә зыян китергән очракта мәжбүри дәүләт иминияте;

7) бу очракта мәжбүри дәүләт социаль иминияте

муниципаль хезмэт узу чорында яки муниципаль хезмэткэрлэр тарафыннан вазыйфа йөкләмэләрен үтәү белән бәйле рәвештә килгән авырулар яки эшкә сәләтлелекне югалту;

8) муниципаль хезмэткәрне һәм аның гаилә әгъзаларын федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда вазифа йөкләмэләрен үтәүгә бәйле рәвештә көч кулланудан, куркынычлардан һәм башка хокуксыз гамәлләрдән яклау;

9) жирлектә муниципаль хезмэт турындагы Нигезләмә белән билгеләнгән очрақларда жирлек бюджеты акчалары исәбеннән өстәмә һөнәри белем алу;

10) Россия Федерациясе Хезмэт Кодексында, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасының муниципаль хезмэт турындагы законнарында, жирлекнең муниципаль хокукый актларында каралган гарантияләрдән тыш, пенсиягә чыгу сәбәпле бер тапкыр бирелә торган бүләкләү өстәмә рәвештә гарантияләнгән. Әлеге гарантияне түләү шартлары, күләме һәм тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль хезмэткәргә законнар, жирлектәге муниципаль хезмэт турындагы Нигезләмә нигезендә чыгымнар каплана һәм хезмэт командировкалары, муниципаль хезмэткә кабул итү, башка муниципаль хезмэт вазыйфасына күчерү, башка жирлеккә муниципаль хезмэткә жибәрү белән бәйле башка компенсацияләр бирелә, шулай ук моңа бәйле транспорт һәм торак өчен түләү чыгымнары каплана.

3. Муниципаль хезмэткэрлэргэ муниципаль хезмэт узу шартларына бәйле рәвештә хезмэт транспорты яки хезмэт транспорты бирелә

шәхси транспортны хезмэт максатларында, жирлектә муниципаль хезмэт турындагы нигезләмәдә билгеләнгән очрақларда һәм тәртиптә файдалануга бәйле чыгымнар каплана.

4. Муниципаль хезмэткэргэ шулай ук оешма бетерелү, оешма хезмэткэрлэре саны яки штат кыскару сәбәпле эштән азат ителү сәбәпле, хезмэткэрлэргэ хезмэт законнары белән билгеләнгән башка гарантияләр бирелә.

5. Муниципаль хезмэткэрлэргэ гарантиялэр бирү белән бәйле чыгымнар, эгэр федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында башкасы каралмаган булса, жирлек бюджеты хисабына башкарыла.

89 татья. Муниципаль хезмэт белән бәйле чикләүлэр һәм тыюлар

1. Гражданин муниципаль хезмэткә кабул ителә алмый, ә муниципаль хезмэткэр муниципаль хезмэттә була алмый:

1) аны законлы көченә кERGән судның сәләтсез яки чикләнгән сәләтле карары дип тану;

2) аны законлы көченә кERGән суд карары буенча муниципаль хезмэт вазыйфасы буенча вазыйфа вазыйфаларын башкару мөмкинлеген бетерә торган жэзага хөкем итү;

3) эгэр гражданин дэгъва итэ торган муниципаль хезмэт вазыйфасы

буенча яисә муниципаль хезмәт вазыйфасы биләп торучы муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча вазыйфа йөкләмәләрен башкару мондый белешмәләрдән файдалануга бәйле булса, дәүләт һәм башка федераль законнар белән саклана торган белешмәләргә юл кую процедурасын узудан баш тарту;

4) муниципаль хезмәткә керүгә яки аны узуга комачаулый торган һәм медицина учреждениесе бәяләмәсе белән расланган авыру булу. Диспансеризация узу тәртибе, мондый авырулар исемлеге һәм медицина учреждениесенең бәяләмә формасы Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнә;

5) якин туганлык яки мөлкәт (ата-аналар, ирле-хатынлы, балалар, абыйлы-энеле, апа-сенеңле, ата-аналар, балаларның ирле-хатынлы балалары) муниципаль берәмлек башлыгы белән (әгәр муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү турыдан-туры буйсыну яки аңа контрольлек итү белән бәйле булса) муниципаль берәмлек башлыгы белән якин туганлык яки мөлкәт

вазыйфаи затка, яисә муниципаль хезмәткәрләргә, әгәр биләмә муниципаль хезмәт вазыйфалары турыдан туры бәйле аларның берсенең икенчесенә буйсынуы яки контроле;

б) Россия Федерациясе гражданлығын туктату, туктату чит ил гражданлығы - аның нигезендә чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булырга, аларга чит ил гражданлығын алырга яисә Россия Федерациясе гражданының чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алырга хокукы, аның нигезендә чит ил дәүләте гражданлығы булган Россия Федерациясе гражданы, муниципаль хезмәттә булырга хокукы;

7) чит ил гражданлығы булу (чит илләр

А) муниципаль хезмәткәр булган очрактан тыш

Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданы булып тора, аның нигезендә чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булырга хокукы;

8) муниципаль хезмәткә кергәндә ялган документлар яисә белә торып ялган мәгълүматлар бирү;

9) «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда, «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм Башкаегаль булмаган законнарда каралган белешмәләрне яисә муниципаль хезмәткә кергәндә белә торып дәрәс булмаган яки тулы булмаган мәгълүматларны тапшырмау.

2. Муниципаль хезмәт узу сәбәпле муниципаль хезмәткәрләргә тыела:

1) очракта муниципаль хезмәт вазыйфасын биләргә:

а) Россия Федерациясе дәүләт вазыйфасына яисә Россия Федерациясе субъекты дәүләт вазыйфасына сайланганда яисә билгеләнгәндә, шулай ук дәүләт хезмәте вазыйфасына билгеләнгәндә;

б) муниципаль вазыйфага сайлау яисә билгеләү;

в) һөнәри берлек органында, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлек сайлау комиссиясе аппаратында булдырылган

беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органында түләүле сайланулы вазыйфага сайлау:

3) эшкуарлык эшчәнлеге белән шәхсэн яисә ышанычлы затлар аша шөгыльләнәргә, коммерцияле оешма белән идарә итүдә яки коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга (сәяси партия белән идарә итүдә катнашудан тыш; башка ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары, бакчачылык, яшелчәчелек, дача кулланучылар кооперативлары, күчәмсез милек милекчеләре ширкәтләренәң съездда (конференциядә) яки гомуми жыелышында катнашырга; күрсәтелгән коммерциячел булмаган оешмалар (сәяси партиядән тыш) белән үзе генә башкаручы орган сыйфатында идарә итүдә яки аларның коллегиаль идарә органнары составына муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән тәртиптә эшкә алучы (эш бирүче) вәкиле рәхсәте белән керүдә федераль законнарда каралган очраклардан һәм оешма белән идарә итүдә катнашу Россия Федерациясе законнары нигезендә жирле үзидарә органы исемнән гамәлгә ашырыла торган очраклардан тыш катнашу үзидарә;

4) органда өченче як эшләре буенча адвокат яки вәкил булу жирле үзидарә, муниципаль сайлау комиссиясе ул муниципаль хезмәт вазыйфасын били торган оешмалар яисә эгәр ул мөшриклар, пәйгамбәрләренә вә аларның эшләрен инкяр итсәләр, тәхкыйк хакны инкяр итми торган кешеләренә ул пәйгамбәрләргә яки аларның юлына беркетелде,

федераль законнарда каралган;

5) хезмәт вазифасына бәйле рәвештә яки башкарылуға бәйле рәвештә алу

физик һәм юридик затлардан бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләкләр, ссудалар, хезмәтләр күрсәтү, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләр). Беркетмә чаралары, хезмәт командировкалары һәм башка рәсми чаралар белән бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрләргә алынган бүләкләр муниципаль милек булып таныла һәм акт буенча муниципаль хезмәткәрләргә жирле үзидарә органына, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясенә тапшырыла;

6) физик һәм юридик затлар акчалары исәбеннән командировкаларга, башка муниципаль берәмлекләренәң сайлау комиссияләре, шулай ук дөүләт хакимияте органнары һәм чит дөүләтләренәң жирле үзидарә органнары, халыкара һәм чит ил коммерциячел булмаган оешмалар белән үзара нигездә гамәлгә ашырыла торган командировкалардан тыш, чыгарга;

7) вазифаи башкару белән бәйле булмаган максатларда кулланырга бурычлар, матди - техник, финанс һәм башка чаралар башка муниципаль милек;

8) муниципаль булмаган максатларда таратырга яки кулланырга хезмәт, федераль законнар нигезендә кертелгән белешмәләр яшерен характердагы мәгълүматларга, яки хезмәт мәгълүматларына, вазифаи вазифаларны башкару белән ана билгеле булганнар;

9) эгәр дә бу аның вазифаларына керми икән, жирле үзидарә органы,

муниципаль берәмлек сайлау комиссиясе һәм аларның житәкчеләре эшчәнлегенә карата гавами белдерүләр, хөкемнәр һәм бәяләүләр, шул исәптән массакүләм мәгълүмат чараларында, массакүләм мәгълүмат чараларында;

10) муниципаль район башлыгының язмача рөхсәтеннән башка кабул итәргә

мәгариф бүләкләр, Мактаулы һәм махсус исемнәр (искәрмә фәнни) чит ил дәүләтләре, халыкара оешмалар, шулай ук сәяси партияләр, бүтән ижтимагый берләшмәләр һәм дини берләшмәләр, әгәр аның вазыйфаи бурычларына үзара бәйләнеш керә күрсәтелгән оешмалар һәм берләшмәләр;

11) сайлау алды өчен эш урынының өстенлекләрен куллану агитация, шулай ук референдум мәсьәләләре буенча агитация өчен;

12) үз вазифаларыннан сәяси партияләр, дини һәм башка ижтимагый берләшмәләр мәнфәгатьләрендә файдалану, шулай ук күрсәтелгән берләшмәләргә муниципаль хезмәткәр сыйфатында халык алдында мөнәсәбәт белдерү;

13) жирле үзидарә органнарында, башка муниципаль органнарда сәяси партияләр, дини һәм башка ижтимагый берләшмәләр структураларын (һөнәри берлекләрдән, шулай ук ветераннар һәм ижтимагый үзешчәнлек органнарыннан тыш) оештырырга яки күрсәтелгән структураларны булдыруга булышлык итәргә;

14) хезмәт бәхәсен жайга салу максатларында вазыйфа йөкләмәләрен үтәүне туктатырга;

әгәр дә Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының башка органнары һәм Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган структур бүлекчеләре составына керергә;

15) яллаучы (эш бирүче) вәкиленә чит илләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана торган эшчәнлек белән язма рөхсәтеннән башка шөгыльләнәргә, әгәр Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса.

3. Гражданин муниципаль хезмәттән киткәннән соң хокуклы түгел оешмалар яки физик затлар мәнфәгатьләрендә таратырга яки кулланырга конфиденциаль характердагы мәгълүматлар яки аңа вазифа йөкләмәләрен үтәү белән бәйле рәвештә билгеле булган хезмәт мәгълүматы.

4. Муниципаль хезмәт вазыйфасын биләгән Гражданин,

Россия Федерациясе норматив хокукый актлары белән билгеләнгән вазыйфалар исемлегенә кертелгән, эштән киткәннән соң ике ел эчендә

муниципаль хезмәт хезмәт шартнамәсе шартларында биләргә хокуклы түгел

оешмадагы вазифалар һәм (яки) әлеге оешмада эшне башкару

каралган очрактарда граждан-хокук шартнамәсе шартлары
федераль законнар белән, муниципаль функцияларның аерым
функцияләре булса

ХII бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

90 Статья. Жирлекнең икътисади нигезе

Жирлекнең икътисади нигезен жирлекнең муниципаль милкендәге
мөлкәт, жирлек бюджеты акчалары, шулай ук жирлекнең мөлкәти хокуклары
тәшкил итә.

91 Статья. Жирлекнең муниципаль мөлкәте

Жирлек милкендә булган муниципаль милек исемлеге «Россия
Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары
турында» 2003 елның 6 октябриндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән
билгеләнә. Жирлекнең муниципаль милке белән идарә итү, файдалану, эш
итү, муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр, хужалык жәмгыятьләре
оешуы гамәлдәге законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

92 Статья. Жирлекнең муниципаль милеген хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары
федераль законнар нигезендә жирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Муниципаль мөлкәтне кулланудан һәм хосусыйлаштырудан кергән
табыш жирлек бюджетына керә.

93 Статья. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык жәмгыятьләре

1. Муниципаль берәмлек әлеге устав белән билгеләнгән үз вәкаләтләре
чикләрендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзөргә,
үзгәртеп корырга һәм бетерергә, Хужалык жәмгыятьләре, шул исәптән жирле
әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен
муниципальгә жәмгыятьләр булдыруда катнашырга хокуклы. Гамәлгә
куючының муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләргә карата
функцияләрен һәм вәкаләтләрен жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары
гамәлгә ашыра.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек исемнән муниципаль
учреждениеләр йөкләмәләре буенча субсидиялар җавап бирә һәм федераль
законда билгеләнгән тәртиптә аларның үтәлешен тәэмин итә.

94 Статья. Жирле үзидарэ органнарының муниципаль милектэ булмаган предпрятиелэр, учреждениелэр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрә

Жирлекнең жирле үзидарэ органнарының муниципаль милектэ булмаган предпрятиелэр, учреждениелэр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләрә, федераль закон, Татарстан Республикасы законы белән башкасы билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

XIII бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

Статья 95. Бюджет Поселения

1. Авылның үз бюджеты бар.
2. Жирлек бюджеты жирлек Советының норматив хокукый акты рәвешендә эшләнә һәм раслана.
3. Жирлек бюджетында жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча жирле үзидарэ органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга һәм жирлекнең жирле үзидарэ органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү өчен бирелгән, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбеннән жирлек бюджетының тиешле чыгымнарын башкару өчен бирелә торган субвенцияләр аерым карала.
4. Жирлекнең жирле үзидарэ органнары федераль законнарда һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына жирлек бюджетының үтәләше турында хисаплар тапшыралар.

96 Статья. Жирлектә бюджет процессы

1. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәләшен контрольдә тоту жирлекнең жирле үзидарэ органнары тарафыннан мөстәкыйль башкарыла. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.
2. Жирлек бюджеты проекты, жирлек Советының жирлек бюджетын раслау турындагы карары, аның үтәләше турында еллык хисап, жирлек бюджеты үтәләше турында квартал саен белешмәләр һәм жирле үзидарэ органнарының муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга тиеш.
3. Жирле салымнар турында муниципаль норматив хокукый актларга үзгәрешләр кертү турында жирлек Советының муниципаль норматив

хокукый актлары, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен үзгәртүгә китерә торган, чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган жирлек советының Муниципаль норматив хокукый актлары Чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлек советына кергән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш финанс елы һәм план чоры.

4. Жирлек бюджеты проекты Татарстан Республикасы Бюджет кодексында каралган вакытка төзелә һәм раслана.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда төзелә.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты төзү нигезләнә:

1) Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгеләүче Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә юлламасы нигезләмәләре;

2) Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юлламасы;

3) бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

4) Россия Федерациясе таможня-тариф сәясәтенең төп юнәлешләре;

5) социаль-иқтисади үсеш фаразы;

6) Озак вакытка бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразы үзгәрешләре проекты);

7) Чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнарының ведомство структурасы, бюджеттан тыш дәүләт фондлары бюджетларыннан тыш;

8) муниципаль программалар (муниципаль программалар проектлары, күрсәтелгән программаларны үзгәртү проектлары).

7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карарда бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты керә.

8. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карарда, әгәр алар Россия Федерациясе Бюджет законнары белән билгеләнмәгән булса, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында керемнәренә бүлү нормативлары булырга тиеш.

9. Жирлек бюджеты турындагы карар белән билгеләнә:

жирлек бюджеты керемнәренең Баш администраторлары Исемлегә;

жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары Исемлегә;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына ведомство структурасында бюджет чыгымнары классификациясенә чыгымнары бүлекләре,

бүлекчэләре, максатчан статьялары һәм төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү;

гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме;

Чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган һәм (яисә) бюджетара трансфертлар күләме;

план чорының беренче елына жирлек бюджетының шартлы раслана торган (расланган) чыгымнарының гомуми күләменә 2,5 проценты күләмдә, икенче елга план чорына жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменә кимендә 5 проценты күләмдә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган чыгымнарны исәпкә алмыйча);

Чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 статьясында билгеләнгән жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы;

муниципаль эчке бурычның югары чиге Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиген күрсәтеп;

жирлек бюджетының Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә кабул ителгән жирлек Советының муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнгән бүтән күрсәткечләре.

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорына икенче ел параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проекты расланган план чоры бюджеты күрсәткечләрен аныклай һәм бюджетның план чорындагы икенче ел күрсәткечләрен раслай.

Жирлекнең раслана торган бюджеты параметрларын төгәлләштерү күздә тотыла:

1) Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проектына карау предметы булган күрсәткечләргә төгәллек кертүне раслау;

2) жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яки киметүне раслау йә аңа өстәмә максатчан статьялар һәм (яисә) жирлек бюджеты чыгымнары төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертү.

12. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты белән бер үк вакытта жирлек Советына тәкъдим ителә:

- жирлекнең Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет һәм салым сәясәтенә төп юнәлешләре;

- жирлекнең агымдагы финанс елындагы социаль-икътисади үсешенең башлангыч йомгаклары һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең көтелгән нәтижәләре;

- жирлекнең Чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-икътисади үсеш фаразы;

- жирлекнең Чираттагы финанс елына һәм план чорына тупланма бюджетының төп характеристикаларын (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет кытлыгы) фаразлау;

- жирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертлар бүлүнең методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисаплары;

- Чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр елы ахырына муниципаль бурычның югары чиге;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке бурыч алулар программасы проекты;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль гарантияләр программалары проектлары;

- агымдагы финанс елына бюджет үтәлешен бәяләү;

- жирлек Советы, жирлекнең Ревизия комиссиясе тәкъдим иткән әлеге органнарның бюджет сметалары проектлары күрсәтелгән бюджет сметаларына карата жирлек башкарма комитеты белән каршылыклар килеп туган очракта тәкъдим ителә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге устав белән билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

11. Составление проекта бюджета Поселения на очередной финансовый год и плановый период осуществляется Исполнительным комитетом Поселения в соответствии с Бюджетным кодексом Российской Федерации, федеральными законами, принимаемыми в соответствии с ними Бюджетным кодексом Республики Татарстан и законами Республики Татарстан.

14. Жирлек башкарма комитеты жирлек Советы каравына Чираттагы финанс елына һәм план чорына, агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча, бюджет турында карар проектын кертә.

15. Жирлек бюджеты турындагы карар проектын карау һәм аны жирлек Советының муниципаль норматив хокукый акты белән билгеләнгән раслау тәртибе Чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турындагы карарның үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184.1 статьясы нигезендә күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

16. Жирлек бюджеты турындагы карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яисә) жирлек бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Жирлек бюджеты турындагы карар тиешле тәртиптә имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

17. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек бюджетының баланслануын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, дефицит күләме, Муниципаль бурыч күләме һәм структурасы, жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча билгеләнгән федераль законнарның һәм Татарстан Республикасы законнарының үтәлешен тәмин итәләр.

18. Жирлек бюджетының керемнәре Россия Федерациясе Бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы законнар һәм башка мәжбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә формалаша.

19. Жирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган формаларда башкарыла.

20. Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, жирлек бюджетының федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга чыгымнарын гамәлгә ашыру рөхсәт ителми.

21. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль милекнең капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре, жирлекнең капитал кертемнәре программасына кертелгән 500000 сумнан артык смета проектлары нигезендә, һәр инвестиция проекты һәм тиешле чыгымнар төре буенча аерым чыгымнарның Ведомство структурасы составында авыл жирлегә бюджеты турындагы карарда чагыла.

97 Статья. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алу Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу жирлек бюджеты хисабына башкарыла.

98 Статья. Жирлек гражданның үзара салым чаралары

1. Үзара салым акчалары гражданның жирле әһәмияткә ия конкрет мәсьәләләрен хәл итү өчен бер тапкыр түләнүе аңлашыла. Гражданның үзара салымнар тәртибендә түләүләрен күләме, жирлектә яшәүчеләрен гомуми саныннан 30 проценттан артып китә алмаган һәм түләүләр күләме кимергә мөмкин булган аерым категория гражданның тыш, абсолют зурлыкта жирлектә яшәүчеләргә тигез күләмдә билгеләнә.

2. Әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән түләүләрне кертү һәм файдалану мәсьәләләре гражданның жыенында хәл ителә.

3. Гражданның Жыенының гражданның бер тапкыр түләүләрен жыю турындагы карарын бастырып чыгарганның соң жирлек башкарма комитеты:

- референдум карарында каралган эшләргә башкаруны оештыра һәм әлеге карарда каралган тәртиптә аларның жирлек халкы алдында үтәләше турында хисап тотат.

4. Үзара салым акчалары жирлек бюджетының үз керемнәренә карый.

99 Статья. Жирлекнең муниципаль бурычлары (Муниципаль бурыч)

1. Жирлек, жирлек бюджеты кытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен түләү максатларында, муниципаль эчке бурычларны федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башкаруга хокуклы.

2. Муниципаль бурыч алулар дигәндә Россия Федерациясе валютасында эчке базарда урнаштырыла торган муниципаль берәмлек исемнән кыйммәтле кәгазьләр чыгару юлы белән башкарула торган муниципаль заемнар һәм әлеге кодекс нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан жирлек бюджетка жәлеп ителә торган кредитлар аңлашыла, алар буенча муниципаль бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

Россия Федерациясе валютасында Россия Федерациясеннән читтә муниципаль берәмлекләргә бурычка алу рөхсәт ителми.

3. Муниципаль бурыч алуларны жирлек исемнән башкару хокукы Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә жирлек башкарма комитетына карый.

4. Агымдагы финанс елы башына жирлек бюджеты акчалары калдыклары агымдагы финанс елында жирлек бюджеты турындагы карар белән жирлек бюджеты кытлыгын финанслауның күрсәтелгән чыганагы сыйфатында каралган акчалар күләмендәгә касса аермаларын каплауга юнәлдерелергә мөмкин.

100 Статья. Бюджет отчеты. Жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисап

1. Жирлекнең бюджет хисапчылыгы еллык хисап булып тора.

2. Жирлекнең бюджет хисапчылыгы жирлекнең финанс органы тарафыннан тиешле бюджет акчаларының жыелма бюджет хисапчылыгы нигезендә төзелә һәм жирлекнең башкарма комитетына тапшырыла.

3. Жирлек бюджетының үтәләше турындагы еллык хисап жирлек Советы карары белән расланьрга тиеш.

4. Жирлек бюджеты үтәләше турындагы еллык хисап аны жирлек Советына тапшырганчы тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисабын тышкы

тикшерүне һәм жирлек бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә эзерләүне үз эченә ала.

Жирлек бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, әлеге устав белән билгеләнгән тәртиптә жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан башкарыла.

5. Жирлек башкарма комитеты агымдагы финанс елының 1 апреленнән дә соңга калмыйча жирлек бюджеты үтөлеше турында хисап бирә. Жирлек бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә эзерләү бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерү мәгълүматлары нигезендә 1 айдан артмаган срокта үткәрелә.

6. Жирлек бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан бер үк вакытта жирлек башкарма комитетына жиберелә.

7. Ел саен агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча жирлек башкарма комитеты жирлек бюджетының финанс елы өчен башкарылуы турында еллык хисапны, жирлек бюджетының үтөлеше турында жирлек Советы Карары проектын, жирлек бюджетының үтөлеше турында бүтән бюджет хисапларын һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документларны өстәп тапшыра.

8. Жирлек бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны карау нәтижеләре буенча жирлек Советы жирлек бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны раслау яки кире кагу турында Карар кабул итә.

9. Жирлек Советы тарафыннан жирлек бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисап кире кагылган очракта, ул дәрәс булмаган яки тулы чагылдырылмаган мәгълүматларны бетерү һәм 1 айдан артмаган вакытта кабат тапшыру фактларын бетерү өчен кире кайтарыла.

10. Жирлек бюджеты үтөлеше турындагы карар нигезендә, жирлек бюджеты керемнәренә, чыгымнарының һәм кытлыкның гомуми суммасын күрсәтеп, финанс хисап елы өчен жирлек бюджеты үтөлеше турында хисап раслана.

Жирлек Советының хисап финанс елы өчен жирлек бюджетының үтөлеше турындагы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

- бюджет керемнәре классификациясе кодлары буенча жирлек бюджеты керемнәре;

- жирлек бюджетының керем төрләре, керемнәр төрләре кодлары, бюджет керемнәренә караган дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификациясе буенча керемнәре;

- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча жирлек бюджеты чыгымнары;

- бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча жирлек бюджеты чыгымнары;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarын классификацияләү кодлары буенча жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы;

- жирлек бюджеты кытлыгын төркемнәр, төркемчәләр, статьялар, бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары кодлары, дәүләт идарәсе секторының бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларына караган операцияләре классификациясе буенча финанслау чыганакалары.

101 Статья. Жирлекнең жирле бюджетын үтәү.

1. Жирлекнең жирле бюджетын үтәү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә башкарыла.

2. Жирлек бюджеты кассаның бердәмлеге һәм чыгымнар ведомствосы нигезендә үтәлә.

3. Жирлек бюджетын үтәүгә касса хезмәте күрсәтү, жирлек бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек бюджетының үтәләше жирлекнең ирекле бюджет язмасы һәм жирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

102 Статья. Муниципаль финанс контроле.

1. Муниципаль финанс контроле Россия Федерациясе бюджет законнарын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган башка норматив хокукый актларны үтәүне тәмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, беренчел һәм аннан соңгы.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлеге булып тора.

3. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә Эчке муниципаль финанс контроле Яшел Үзән муниципаль районы Финанс бюджет палатасы органнары (вазыйфаи затлары) булып торучы муниципаль финанс контроле органнарының контроль эшчәнлеге булып тора.

4. Беренчел контроль жирле бюджет үтәләше барышында бюджет бозуларын кисәтү һәм булдырмау максатларында гамәлгә ашырыла.

5. Контроль жирлек бюджеты үтәләше нәтижәләре буенча башкарыла.

XIV бүлек. ЖИРЛЕК УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР ҺӘМ ӨСТӘМӘЛӘР КЕРТҮ

103 Статья. Жирлек Уставы проекты эзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Жирлек уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проекты жирлек Советына жирлек башлыгы, жирлек

Советы депутатлары, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре тарафыннан кертелә ала.

2. Жирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проектын әзерләү өчен жирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелә ала. Әлеге комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Жирлек уставы проекты, жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проекты, жирлек Советы тарафыннан жирлек уставын кабул итү, жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы мәсьәлә каралганчы 30 көннән дә соңга калмыйча, жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән тәкъдимнәренә исәпкә алу тәртибен берьюлы бастырып чыгарып (халыкка житкереп) бастырылырга тиеш. акт, шулай ук гражданның аны тикшерүдә катнашу тәртибе. Жирлек Советының жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проекты буенча тәкъдимнәренә исәпкә алу тәртибен, шулай ук жирлек уставына жирлек уставына жирлек уставын әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгән очракта гражданның аны тикшерүдә катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка игълан итү) таләп ителми.

4. Жирлек уставы проекты, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарлары буенча аларны жирлек Советы утырышында караганчы әлеге Уставның 21 статьясы нигезендә ачык тыңлаулар үткәрелә.

5. Жирлек уставын Федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү әлеге закон актлары белән билгеләнгән срокта гамәлгә ашырыла. Әгәр федераль закон, Татарстан Республикасы законы белән күрсәтелгән срок билгеләнмәгән булса, жирлек уставын Федераль законга, Татарстан Республикасы законы белән туры китерү срогы тиешле федераль закон, Татарстан Республикасы Законы үз көченә керү датасын, жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проектын жәмәгать тыңлауларында рәсми бастырып чыгару (халыкка игълан итү) зарурлыгын һәм фикер алышунуны исәпкә алып, аның буенча гражданның тәкъдимнәренә исәпкә алуны, жирлек Советы, мондый муниципаль хокукый акты дәүләт теркәвенә алу һәм рәсми бастырып чыгару сроклары, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

6. Жирлек Уставын яңа редакциядә жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы муниципаль хокукый акт белән бәян итү рөхсәт ителми. Бу очракта жирлекнең яңа Уставы кабул ителә, ә элек гамәлдәге жирлек уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы муниципаль хокукый актлар жирлекнең яңа Уставы үз көченә кәргән көннән үз көчләрен югалткан дип таныла.

104 Статья. Жирлек уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Жирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проектын карау жирлек Советы Регламенты нигезендә ике укылышта башкарыла.

2. Жирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проектын беренче укылышта кабул иткәннән соң әлеге проект жирлек башлыгы тарафыннан жирлек Советы депутатларына, әлеге Уставның 66 статьясындагы 1 пункттында күрсәтелгән хокук чыгару инициативасы хокукының башка субъектларына төзәтмәләр кертү өчен жиберелә.

3. Жирлек уставы, жирлек Советының Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән икесендә күпчелек тавыш белән кабул ителә.

Жирлек башлыгы тавышы жирлек уставын, жирлек Советы Карарын кабул иткәндә, жирлек Советы депутаты буларак жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар кабул ителгәндә исәпкә алына.

105 Статья. Жирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарлар

1. Жирлек уставы, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары кабул ителгәннән соң жирлек башлыгы федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен Муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органына жиберелә.

2. Жирлек уставы, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары дәүләт теркәвенә алынганнан соң рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш. Жирлек башлыгы теркәлгән жирлек уставын, муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан кәргән жиде көн эчендә әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актны бастырып чыгарырга (игълан итәргә) бурычлы.

3. Жирлек Уставына кертелгән һәм жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр, жирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләрне чикләү (жирлек уставын федераль законнарга туры китерү очрактарыннан тыш, шулай ук вәкаләтләр, вәкаләтләр, вәкаләтләр, жирле үзидарәнең сайланган вазыйфаи затларын сайлау тәртибен үзгәртү очрактарыннан тыш) муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы вәкаләтләр сәргы чыкканнан соң үз көченә керә жирлек уставына әлеге үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт, ә муниципаль районның вәкиллеке органы формалашкан очракта «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның

28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 22 статьясындагы 3.1 өлешенәң 3.1 пункты яисә 3 өлешенәң 1 пункты нигезендә жирлек башлығының күрсәтелгән үзгәрешләргә һәм жирлек Уставына өстәмәләр кертү турындагы муниципаль хокукый актка кул куйган вәкаләтләргә срогы чыкканнан соң.

4. Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул рәсмиләштерелә ала:

1) жирлекнең председателе һәм Башлығы тарафыннан имзаланган йә жирлекнең вәкиллекле органы (гражданнар жыены) рәисе вәкаләтләрен башкаручы жирлек башлығы тарафыннан имзаланган вәкиллекле орган (гражданнар жыены) карары белән;

2) вәкиллекле орган (гражданнар жыены) кабул иткән һәм муниципаль берәмлек башлығы имзалаган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлегә хокукый актта вәкиллекле органның (гражданнар Жыенының) аны кабул итү турындагы карарына реквизитлар бирелә. Вәкиллекле органның (гражданнар жыены) мондый карарына жирлек Уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр үз көченә керү турындагы нормаларны һәм күчеш нигезләмәләрен кертү рөхсәт ителми.

5. Муниципаль берәмлек Уставын яңа редакциядә жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы муниципаль хокукый акт белән баян итү рөхсәт ителми. Бу очракта жирлекнең яңа Уставы кабул ителә, ә элек гамәлдәге Устав һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы муниципаль хокукый актлар яңа Устав үз көченә кәргән көннән үз көчен югалткан дип таныла.